

**SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İLERİ OYUNCULUK PROGRAMI**

**KIVANÇ NALÇA'NIN “ BÜYÜ-
DÜĞÜM ” ADLI OYUNUNDAKİ “
GENÇ KADIN ” RÖLÜNE ÇALIŞMA
SÜRECİ**

Yüksek Lisans Tezi

ESİN ÖNER

Tez Danışmanı: NAZAN KESAL

İSTANBUL, 2015

ÖZET

KIVANÇ NALÇA'NIN “BÜYÜ-DÜĞÜM ADLI OYUNUNDAKİ “GENÇ KADIN” RÖLÜNE ÇALIŞMA SÜRECİ

Öner, Esin

İleri Oyunculuk

Tez Danışmanı: Öğr. Gör. Nazan Kesal

Mayıs 2015, 48 sayfa

İleri Oyunculuk Yüksek Lisans Programında eğitim gören Esin Öner tarafından, Kıvanç Nalça'nın Büyü- Düğüm adlı oyununda günümüz gerçekliğindeki “Genç Kadın” karakteri ele alınmıştır.

Oyunun sahnelenmesi aşamasında, yazar, yazarın sanatsal yönelimi, oyunun konusu, oyuna dair yorum ve metin analizlerinin yer aldığı dramaturgi çalışması, dramaturgi çalışması sırasında Absürt tiyatro ve Jean Genet'nin hizmetçiler oyunu ile ilgili değerlendirmeler, karakter analizleri, uygulama çalışmaları kapsamında oyunun rejî ve role hazırlık aşamalarının analiz ve süreci ele alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: Büyü-Düğüm, Dramaturgi, Absurd, Jean Genet, Süreç analizi,

ABSTRACT

THE PREPARING PROCESS FOR “YOUNG WOMEN” CHARACTER
“BÜYÜ- DÜĞÜM” WRITTEN BY KIVANÇ NALÇA, PLAYWRIGHT

Öner, Esin

Progressives Acting Master’s Program

Supervisor: Nazan Kesal

May 2015, 48 pages

Esin Öner studying in advanced acting masters degree program discusses the matter “Young Woman” reality in our present day in Kıvanç Nalça’s play “Büyü-Düğüm”.

In the process of the portrayal of the play, the author, author’s artistic tendencies, the play’s plot, the dramaturgi which consists the reviews and the text analysis of the play. Absurd drama and evaluations about Jean Genet’s play the Hizmetçiler and it’s character analysis, the plays rejı and the preparations before the play are being discussed.

Keywords: “Büyü- Düğüm, Absurd, The process analysis, Dramaturgy, Jaen Genet,

ÖNSÖZ

Yüksek Lisans İleri Oyunculuk bölümündeki öğrenimim süresi boyunca, oyunculuk serüvenimde benim yanımda olan, beni destekleyen başta sanatçı olan değerli hocalarım; Ali Düşenkalkar'a, Devrim Seher Yakut'a, Cihan Yöntem'e ve tez danışmanlığı süresince, tüm içtenliği, yüksek enerjisi ve yardımcı, teşvik edici yaklaşımıyla benden desteklerini esirgemeyen hocam Nazan Kesal'a,

Oyunun tez çalışmaları sırasında, kendisiyle yapılan röportajla, dramaturgi ve oyunculuk aşamasında ki çalışmalarımda katkılarını esirgmeden, tespitlerimin ve düşüncelerimin zihnimde berraklaşmasını sağlayan, bu oyunun Türk tiyatrosunda yer almasını sağlayan Kıvanç Nalça'ya,

Son olarak da, benim bu serüvenim sırasında tüm içtenlikleri ile yanımda olan, beni destekleyen aileme, başta annem Adife Öner ve babam İsa Öner olmak üzere, kardeşlerim Şefika Öner, Birgül Öner, Feriha Öner, Barış Zafer Öner ve Murat Öner'e sonsuz sevgi ve şükranlarımı sunarım.

İSTANBUL, 2015

ESİN ÖNER

İÇİNDEKİLER

1.GİRİŞ.....	2
2.DRAMATURJİ ÇALIŞMASI.....	5
2.1 YAZARIN HAYATI.....	5
2.2 SANAT VE TİYATRO ANLAYIŞI.....	6
2.3 YAZARIN OYUNLARI.....	6
2.4 OYUNLARINDAKİ ORTAK ÖZELLİKLER.....	8
3. OYUNUN KONUSU.....	10
3.1 OLAY DİZİSİ.....	11
3.2 OYUNUN ANA VE YAN TEMALARI.....	15
4. OYUN VE METİN ANALİZİ.....	16
4.1 YAPISAL ÖZELLİKLERİ.....	17
4.1.1 Absürt Tiyatro.....	18
4.1.2 Jean Genet ve Hizmetçiler Oyunu.....	19
5. OYUNUN SAHNELENMESİNDE SEÇİLEN YÖNTEM.....	22
6. OYUN KİŞİLERİNİN ANALİZLERİ.....	28
6.1 İHTİYAR KIZ.....	28
6.2 GENÇ KADIN	32
6.3 SİGORTACI.....	36
7. OYUNUN UYGULAMA AŞAMASI.....	40
7.1 OYUNUN REJİSİ.....	40
7.2 ROLE HAZIRLIK.....	42
8. SONUÇ.....	46
KAYNAKÇA.....	48
EKLER.....	49-83

1. GİRİŞ

Büyü- Düğüm oyunu, karşı karşıya kalınan, kadına karşı bilinçli şiddet uygulanması ve hayattan koparılmak istenmesinin son dönemlerde yoğun bir şekilde yaşanması sebebiyle seçilerek süregelen bu “kadın sorununu” bir kez daha gözler önüne sermenin gerekliliğinden dolayı ele alınmıştır. Bu çalışma, tezin konusu olan Genç Kadın karakteri üzerinden, kadın sorunu karşısında ki duruşumun ifadesi olması adına, çeşitli yöntemlerden biri olan “sanatsal bir ifade ediş biçimi” yönünde algılanması dileği ve oyunun gelecek nesillere bir kaynak oluşturması amacıyla seçilmiştir.

Yazar Kıvanç Nalça'nın Büyü-Düğüm oyununda, toplum tarafından kendine dayatılan kimlikler içinde sıkışmış ve bir çıkış yolu arayan iki kadının, İhtiyar Kız ve Genç Kadın'ın traji-komik öyküsü ile bu kadın sorunuyla, insanların karşı karşıya getirilmesinin amaçlandığı görülmektedir. “Kadın sorunu”, hangi çağ, hangi dönem, hangi toplum olursa olsun, her dönemin ve toplumun koşuluna göre şekillenerek, dönüşerek, değişerek karşımızda durmaktadır.

Büyü-Düğüm oyununda yazar, erkek egemen dünyanın dayatmış olduğu değer yargılarını ve onlara biçtikleri rolleri kabullenmiş ve bastırılmış korkuları içinde, iç dünyalarında paramparça olmuş, kendini var edebilme çabası içindeki kadını ele almıştır. Yazar, kadının toplumsal hayattaki konumu ve sorunlarını, oyun kişileri olan İhtiyar Kız, Genç Kadın, Sigortacı üzerinden eleştirel bir yaklaşımla ele alarak bu durumu gözler önüne sermiştir. Sosyo-kültürel kodlarla şekillenen, özne olamayan bireyle, birey olmaya çalışan kadının sorununu, oyun kişilerinin bu özellikleri üzerinden verdiği için de istenilen amaca ulaşabilmek adına Büyü- Düğüm oyunu tercih edilmiştir.

Kıvanç Nalça'nın; "Günümüz gerçekliği ve günümüz sanatında ki gerçeklik, absürt ve saçma olana tekabül etmektedir." Nalça (2015) tanımı temel alınarak oyunun performansının aşamaları gerçekleştirilmeye çalışıldı.

Büyü- Düğüm oyununda, İhtiyar Kız, Genç Kadın ve Sigortacı olarak isimlendirilen oyun kişileri; karakter, yaş, cinsiyet, sosyal ve kültürel iadelikleri ile toplumdaki milyonlarca benzerlerini temsil eden birer alegoriye indirgenmişlerdir. Bu indirgenme sıfat ve simgelerle sağlanmıştır. Yaşa göre verilen sıfatlar; İhtiyar, Genç. Cinselliğe göre verilen sıfatlar; Kadın, Kız. Erkeğin kadın üzerinde erk oluşu; Sigortacı. Kendilerine özgü var oluşlarıyla karakterlerdir. Ama içinde yaşadıkları toplumsal yapı ve kültürel baskılar nedeniyle, milyonlarca benzerlerinden farksız birer tiptirler.

Belki de karakter ve birey olmaya çalışan ama referanslarını kendilerini baskı altında tutan sosyal ve kültürel kodlardan aldıkları için, özgün ve biricik olamayan bu oyun kişileri, hem oyun boyunca hem de yaşamları boyunca bu var oluşsal sorunu yaşayan ve yansıtan günümüz insanının, kadının ve erkeğinin alegorileri olma yazgısını yaşamaktadırlar. Oyunda ve günümüz gerçeğinde gördüğümüz bu durum dramatiktir.

"Her çağ, her dönem, her devir kendi alegorilerini üreterek sanatsal bir ifade ediş biçimi oluşturmak zorundadır." diyen, Kıvanç Nalça'nın oyunlarında da çağının karakter olamamış oyun kişileriyle ifade edilen alegorileri sıklıkla görülür. Bu nedenlerden yola çıkılarak Büyü-Düğüm oyunundaki oyun kişileri iki ana başlık altında değerlendirilmeye çalışıldı.

- i. Oyun kişinin karakter derinliği,
- ii. Oyun kişinin sosyo-kültürel bir alegori olarak yüzeyselliği,

Büyü- Düğüm oyunundaki oyun kişileri bu ekseninde incelenerek değerlendirilmiş ve tez konusu olan Genç Kadın karakterinin performansının sergilenmesi aşmalarındaki

çalışmaların temelini oluşturması gerektiği düşünülerek, tez incelemesindeki ana yönelim, karakter derinliği ve alegorinin yüzeyselliği arasındaki çatışmadan ortaya çıkan durum doğrultusunda belirlenmiştir.

Günümüz gerçekliği ve oyunun avangart yapısı göz önünde tutularak, oyununun klasik kalıpların dışında bir oyun ve oyunculuk yöntemi olan Absürt tiyatro ve Gerçekçi tiyatronun oyunculuk yöntemlerinin bir araya getirilerek çalışılması gerektiği düşünüldü. Bu yüzden seçilen yöntem tez çalışması ve bu yöntemlerin uygulanması konusunda da bir yol gösterici olması ümit edilerek çalışıldı.

Metin Çalışması aşamasında; Oyundaki kadınların toplum tarafından kendilerine dayatılan kimlikler içindeki sıkışmışlıklarını, bu kimliklerden kurtulma çabalarını ve bu çaba içinde kendilerini var edebilme, bir birlerini tamamlayabilme biçimleri ile bir kısır döngü içinde olup, bir türlü bu döngünün dışına çıkamamalarının anlatıldığı Trajikomik öyküleri ortaya çıkarılmaya çalışıldı.

Dramaturgi çalışması, oyun ve metin analizleri, sahnelenmede seçilen yöntem, karakter analizleri, uygulama aşaması çalışmaları ve sonuç bu tezin bölümlerini oluşturacaktır.

Dramaturgi çalışması aşamasında, oyun yazarı, sanatsal yönelimi, eserleri, oyuna dair yorumlar, oyunun konusu, olay dizisi ve oyunun teması yer almaktadır.

Oyun ve metin analizi çalışması aşamasında ise; oyunun yapısal özellikleri, bu özellikleri doğrultusunda yer aldığı akım olan Absürt tiyatro ve oyunda ortak referanslarına rastladığımız Jean Genet'in Hizmetçiler oyunu ile ilgili kısa bilgiler yer almaktadır.

Oyunun sahnelenmesinde seçilen yöntem aşamasında, Absürt metinlerle, oyun metninin ortak özelliklerinin tespitleri yapılmış olup, metin inceleme bölümünün bir kısmı da bu aşamada yer almaktadır.

Oyun kişilerinin analizlerinde; oyun kişilerin oyunda verilen veriler doğrultusunda incelenerek ilgili tespitler yapılabilmesi ve role hazırlık çalışmaları için gerekli görülen psikolojik derinliği olan karakter boyutuna da ulaşabilmek adına, oyunun verileri dışında yer alan veriler için, metin analizinin bir bölümünün de bu aşamada yapıldığı çalışmalar yer almaktadır.

Sahne uygulama çalışmalarında da; Oyunun sahnelenmesine dair seçilen dil, rejî yaklaşımları, oyun kişilerinden “Genç Kadın” temel alınarak yapılan role hazırlık çalışmaları süreci yer almaktadır.

Sonuç bölümünde, Büyü-Düğüm oyunun seçiliş nedeni, dramaturgisi, oyun ve metin analizleri, seçilen yöntem, süreç çalışmaları ve performans dönüşürme aşamalarına kadar izlenen süreç ve bu süreç sonundaki değerlendirmeler yer almaktadır.

2. DRAMATURGİ ÇALIŞMASI

2.1 YAZARIN HAYATI

Kıvanç Nalça, 04 Nisan 1973 yılında İstanbul'da doğdu. İlk ve Orta öğrenimini Eskişehir'de tamamladı. Ankara Üniversitesi D.T.C.F. Tiyatro Bölümü'nden mezun oldu. Öğrencilik yıllarından başlayarak tiyatro oyunları yazmayı sürdürdü. İlk kitabı “Mutsuz Anneler Kulübü” Kültür Bakanlığı tarafından 1997 yılında yayınlandı. Mitos Boyut yayınları tarafından 2004 yılında basılan “Toplu Oyunları 1” kitabında, ulusal yarışmalarda ödül alan oyunları yer aldı.

1999 yılında TRT İstanbul Radyosu'nda Prodüktör olarak görev yapmaya başladı. TRT İstanbul Radyosu'nda Dramaturg, Prodüktör ve yönetmen olarak iki yüzden fazla radyo oyunu prodüksiyonu gerçekleştirdi. 2008 yılında Türkiye'nin ilk ve tek radyo oyunu ve Radyo kültürü dergisi Dramafon'u radyo oyununa gönül vermiş bir ekiple birlikte çıkartmaya başladı. 2009 yılında “1924 Dünya Tarihi'nin İlk Radyo Oyunları adlı kitabı Sistem yayıncılık tarafından yayınlandı. Brecht'in radyo şiirini Türkçeleştirerek bizlere ulaşmasını sağlamaya çalışmış ve bu şiir Vedat Sakman tarafından bestelenmiştir.

“Yunus Bir Söz Söylemiş Hiçbir Söze Benzemez” adlı tek kişilik bir oyununu yazan ve bir yılı aşkın süredir oynayan Kıvanç Nalça bu oyunla yurt içi turnelerin yanı sıra Almanya ve Belçika'nın birçok bölgesine yaptığı turnelerde ülkemizi temsil etmiştir.

Hiç masal adlı şiir kitabının yanı sıra, Çıplak, El-Alemin Sözleri, Tuz, Aşk Yolunda Bir Derviş Yunus Emre adlı romanları çeşitli yayın evleri tarafından yayınlanmıştır. “Dramafon Radyo Oyunu ve Ses Kültürü Derneği'nin Kurucu Başkanlığını sürdürmekte olup, 2010 yılından bu yana TRT FM'de radyo programları sunan Kıvanç Nalça TRT

İstanbul Radyosu Tiyatro ve Eğlence Yayınları Müdürlüğündeki Müdür görevini sürdürmektedir.

2.2 SANATI ve TİYATRO ANLAYIŞI

Yazar, sanata bilimsel bir bakış açısıyla yaklaşılması gerekliliğinin yanı sıra sanatın bağımsız olması gerekliliğini benimsemiş ve oyunlarının kurulan hayallerin bir ürünü olduğunu ifade etmiştir. Büyü –Düğüm oyununun da yer aldığı Mitos Boyut yayınlarından çıkan Toplu Oyunları I kitabında yer alan önsözünde, tiyatro sanatı ve metnine yaklaşımını şöyle ifade etmiştir. Nalça, (2004, ss. 9-10)

Tiyatro sanatında metnin işlevi ve yeri çok tartışılmıştır. Aslında bir metin olmasa da tiyatro olur. Önünde sonunda sahnede yaşanan bir süreçtir tiyatro. Tiyatro metnide olsa olsa bu sürecin seyir defteridir. Sanat her şeyden önce birinin düş kurmasıyla başlamalı. "Hayal Hayat"tır sanat. Gerçekliği de hayal halindedir. İşte kurduğum hayalleri bir yapıya dayandırıp, olduğunca, malzeme el verdiğince belirli temellere dayama çalışma sürecinde tuttuğum notlardır bu oyunlar.

Henüz genç yazar olarak tanımlandığı dönemde, basılan oyun metinleri ile ilgili bu düşünceleri taşımakta olan yazarımız, daha sonra bu oyunlarını değerlendirirken, son dönem oyunlarına baktığında, bu oyunlardaki tiyatroya, sanata, yapıya duyulan o yüksek bağlılık ve inancın yerini, öfke, acı ve kabullenmişlikten doğan bir gerçekliğin aldığını üzülen ifade etmiştir. Gençlere yönelik beklentilerini de şu sözler ile dile getirmiştir. Nalça (2004, s. 9) "Belki onlar bu metinlerden yola çıkarak hayalleri başka bir halde gerçek kılabilirler.

2.3 YAZARIN OYUNLARI

Dermeyan Masalı, Eşya ile Münasebeti Tayin Problemi, Mutsuz Anneler Klübü ve Büyü-Düğüm oyunları ekseninde, yazarın tiyatro anlayışı hakkında bilgi verilmeye çalışılacak.

Dermeyan Masalı; Gençlik oyunu olarak yazılmış ve oyunun başına yazar tarafından not düşülmüştür. Nalça (2004, s. 11) "Dermeyan masalı oyunlaştırılmış bir masal değildir. Vladimir Propp'un, Masalın biçim bilimi adlı eserinde ki bilimsel bulgulardan yola çıkarak yazılmış, oyun formunda bir masaldır..."

Oyunda dünyayı alegorileri ile sınıfsal farklılıklara, toplumsal rollere olan eleştirel yaklaşımı görmekteyiz. Oyun kişileri, farklı sınıfları temsil etmekte ve hiyerarşik düzenin kurallarına göre davranmaktadırlar. Bu düzenin, sistemin dışına çıkmaları ile oyun kişilerinin öznellikleri ortaya çıkar. Oyun sınıfsal farklılıklarının bir gün son bulacağı umuduyla sonlandırılmıştır. Bu oyunun bu şekilde sonlandırılmasıyla, gençlerin geleceğe umutla bakmalarının sağlanması amaçlandığı düşünülmektedir.

"Trajedi: insanla nesnelere arasında bulunan uzaklığın kapatılmasına kalkışma..."Alain Robbe-Grillet. Eşya İle Münasebeti Tayin Problemi oyununda, yalnızlaşmış, yıkılmış olan hayatın içinde eşyalar aracılığıyla kendine düşsel bir dünya yaratmaya çalışan Münasebetsiz'in acı bir sonla başarısızlığa uğramasına şahit olunur.

Mutsuz Anneler Kulübü oyununda, yazarın toplumdaki kadın sorununa eleştirel yaklaşımı görülmektedir. Herhangi bir sosyal rolü olmayan kadının sosyo-ekonomik yapı içinde ne kadar yalnız ve mutsuz olduğunun anlatılmaya çalışıldığı bu oyunda da gerçek ile oyun iç içe geçmiştir.

Büyü-Düğüm oyununda da yine toplumdaki kadın sorununa eleştirel bir bakış vardır. Bu oyunla ilgili tespit ve değerlendirmeler tezin aşamalarında ayrıntılı olarak incelenecektir.

2.4 YAZARIN OYUNLARININ ORTAK ÖZELLİKLERİ

Oyunlarında, modern sonrası Avant-garde akımların referanslarına rastlanılan, yer yer Absürt tiyatro, yer yer Sürrealist tiyatro, yer yerde Dışavurumcu tiyatronun özellikleri ile yazıldığı görülen oyunlarla ilgili, Kıvanç Nalça ile yapılan sözlü görüşmede, oyun yazarlığı konusundaki düşüncelerini şöyle ifade etmiştir. (Nalça, 2015)

Birçok büyük tiyatro metnini dramaturjik olarak incelediğimizde kendinden önce yazılmış metinlerle hem olay dizisi, hem oyun kişisi, hem tema, hem de dile getiriliş biçimi açısından benzerlikler barındırdığı görülür. Oidupus ile Hamlet arasındaki bağ bambaşka bakış açısıyla Hamlet ile Treplev arasında da kurulabilir. Buradan yola çıkarak kadim ve büyük tiyatro metinlerinin hem tarih boyunca hem tarih içinde hem de toplumlar içinde değişmesi ve dönüşmesi doğaldır.

Hiçbir oyun yazarı kendinden önceki yazarlardan ve tiyatro geleneğinden apaçık bağımsız, mesnetsiz, tabansız bir metin oluşturamaz. Böyle örnekler varsa da bunlar tiyatro sanatını bilmeyen kişilerin bilinçsizce oluşturduğu metinlerdir. Primitiv metinler bile, eğer insanla ilgili ise binlerce yıllık tiyatro geleneğine bağlı olmaktan kurtulamazlar. Bir Dramaturg ve oyun yazarı bir metni oluştururken doğal olarak ele alacağı temayı ve ele alacağı hikâyeyi kendinden önceki kadim metinlerle ilişkilendirir.

Oyunlarında, karakter olamamış oyun kişilerinin alegorilerini sıklıkla görürüz. Bu alegorileri tüm oyunlarında bilinçli bir yoğunlukla kullanılmıştır. Dünyada ki sınıfsallığı temsil eden alegoriler; Dermeyan Masalı'nda "Kraliçe, Duvar Ustası, Çömez", Büyü-Düğüm'de toplumsal alegoriler; "İhtiyar Kız, Genç Kadın, Sigortacı" gibi oyun kişilerinin yanı sıra, Mutsuz Anneler Klubü'nde de gerçek isimleri olan oyun kişilerine rastlamak mümkündür. Ama bu isimlerin seçimlerinde bile yazar söz konusu ismi anlamından yola çıkarak, alegorik sınıflandırmalar yapmıştır. Mutsuz Anneler Kulübü oyununda ki mutsuz annelerden birinin adının Mukaddes oluşu, toplumsal yapı içinde anneliğin, kadına uygun görülmüş kutsal, mukaddes bir rol olduğunu, bununla birlikte annelik rolü dışında herhangi bir sosyal rolü olmayan kadının bu yöntemle sosyo - ekonomik yapı içinde ne kadar mutsuz ve yalnız olacağını vurgusu gerçekleştirilmiştir.

Oyun kişileri alegorinin yüzeyselliği yanında, karakter derinliklerine de sahiptirler. Oyunlarında mesajlar veren yazarın, bu mesajlarını çok yoğun olarak kullandığı simgeler aracılığıyla vermeyi tercih eden bir yaklaşımı olduğu görülmektedir.

Oyun oynayan oyun kişileri vardır. Oyunlarda ilk göze çarpan ve önemli olan özelliklerden birisi de parantez içi yazıdır. Parantez içi yazıların, diyaloglardan ya yarı yarıya, ya da daha çok yer aldığı görülmektedir.

Oyunlarında, içinde bulunduğu durumlardan kurtulmak için çaba gösteren ve bir türlü başaramayan oyun kişileri görülmektedir.

Oyunun nasıl sahnelenmesi gerektiği, dekor, kostüm ve ışığın nasıl olacağı ve nerelerde kullanılacağı bilgileri ayrıntılı biçimde yazar tarafından verilmiştir. Oyunlarında yapı; perdeler içinde yer alan tabloların bir araya getirilmesi ile kurulmuş bölümlerden oluşturulmuş. Bu tabloların hemen hemen çoğu konuyu sembolize eden ya da direkt aktaran şiirlerinden bölümler alınarak biçimlendirilmiştir.

3. OYUNUN KONUSU

Yıkılmaya yüz tutmuş, eski ve ahşap bir evde teyze ve yeğen bağılılığı içinde olan, İhtiyar Kız ve Genç Kadın, içinde yaşadıkları toplum tarafından dayatılan kurallara uyum sağlayamamış ve bu kurallara karşı çıkmış olduklarından dolayı yalnızlaşmış, kendilerini eve kapatmış ve bu durumdan kurtulmayı bekleyen iki kadındır. Bu kadınlar “erk olan erkek egemen toplumun (otoritenin) “ dayatmaları karşısında durabilmek ama bunun yanı sıra da bu erkin yerinde olmak istemektedirler. Bu amaçlarına ulaşabilmek için buldukları yöntem de oyun oynamaktır.

İlk oyunda; erkek egemen toplumda ki erki temsil eden “sevgili” rolünü İhtiyar Kız üstlenir. Bu oyunda Genç Kadın, biten ilişkisinin nedenlerini sorgulamakta, hamileliğini sonlandırmak istemediğini ve çocuk olacağı için de evlenmek zorunda olmadığı fikrini savunmaktadır. Oyunda, Genç Kadı'nın sevgilisi tarafından aşağılanması karşısında, kurulan baskı karşısında ve sorunların çözümüne yönelik öneriler (toplumsal kurallar çerçevesinde şekillenmiş) karşısında durabildiğini ve sistemin kurallarını reddetmekte olduğu görülür. Bu yüzden sevgilisinden gitmesini ister.

İkinci oyunda; Erkek egemen toplumda ki erki temsil eden “baba” rolünü Genç Kadın, onun genç karısının rolünü de İhtiyar Kız üstlenir. Bu oyunda da gerdek gecesinde bakire olmayan başka bir adamdan hamile kalmış olan kadının, evlendiği adamın bunu anlamaması için, göz bağlayan büyüsü yaptığı, adamın da bu büyüyü yatakta bulup pencereden attığı görülür. Adamın durumun farkına varması sonucunda, yaşadığı öfke patlamaları içinde genç karısını aşağılayan tavrını ve bu tavır karşısında, genç kadının korku ve çaresizlik içinde ağladığı ve yapacak hiçbir şeyinin olmadığı görülür.

Her iki kadının da, bir birinin tekrarı olan günlerinin sona ermesini beklediklerini yalnızlık ve umutsuzluklarını gidermek ve kendilerini var edebilmek adına, bu oyunlara

başvurdukları görülmektedir. Oyunun sonunda da gördürüldüğü gibi bu çabaları sonuçsuz kalmıştır. Başladıkları yere geri dönmüşlerdir. Döngünün dışına çıkmadıklarından bu döngünün içinde yaşamaya devam edeceklerdir.

3.1 OLAY DİZİSİ

I.Tablo

İhtiyar Kız her zamanki kurabiye ritüelini yapmaktadır. Sayıklayarak su ister, Genç Kadın kitap okuduğu koltuktan kalkarak İhtiyar Kıza suyu verir. Suyu içen kız suyu kendisine Genç Kadın'ın verdiğini anladığı anda, büyük bir hayal kırıklığı ile söylenmeye başlar. Genç Kadın'dan yiyecek bir şeyler hazırlamasını, çay koymasını ister. Genç Kadın'ın mutfığa gidip geldiği ve koltuğuna oturup kitabını okumaya devam ettiği süre boyunca, Genç Kadın'ın tıpkı annesine benzediği, babasının ne kadar vasıfsız olduğu konularından, kendi babasına, ona olan hayranlığına, oradan başına gelen bu felaketin neden olduğu büyüünün yapıldığı anlara kadar her şeyi anlatarak sürekli konuşmaktadır.

Geç Kızın elinde okuduğu kitap ile oturduğu koltuğa yaklaşan İhtiyar Kız, elinde tuzluk, yine bir ritüeli gerçekleştirmek üzere, kitap okuyan Genç Kız'ın başından hafifçe tuz dökerek oğlunun olacağı tespitini yapar. Genç kadın bu durum karşısında şaşkınlıkla nereden anladığını sorduğu İhtiyar Kız tarafından verilen “tuz falı” cevabını aldıktan sonra yine saçma sapan bulduğu bu fallardan birinin yapıldığını anlayarak, okumasına devam eder. Bekleyenin hafife alınmaması gerektiğini söyleyen İhtiyar Kız bu durumdan alınarak sahte bir zorlama ile ağlamaya başlar.

Zilin çalması ile birlikte kismetinin geldiğini düşünen İhtiyar Kız, içerideki odaya koşar, sürükleyerek getirdiği sandığı salonun ortasına koyar, içinden çıkardığı kıyafetleri giyinmeye, makyaj yapmaya başlar, heyecanla ve büyük bir coşkuyla hazırlıklarını sürdürür. Sandıktan çıkardığı kahve fincanlarını tepsinin üstüne sıralar elinde tutar. Bu sırada Genç Kadın, çok tanıdık gelen bu davranışları kayıtsızca izlemektedir. Bir süre

izledikten sonra, içeriye gider ve zil sesinin kesilmesi ile odaya elinde kahvaltılıkların bulunduğu tepsi ile geri döner.

Ellerinde tepsileri ile karşı karşıya kalan kadınlardan, İhtiyar Kız'ın gelenlerin nerede olduğunu sorması ile Genç Kadın'ın gelenlerin pazarlamacı olduğunu söylemesi üzerine İhtiyar Kız yine öfke ve hüznle söylenmeye ve ağlamaya başlar.

Genç Kadın karşısındakine şefkatle yaklaşarak, sakinleşmesini sağlamaya çalışır. İhtiyar Kız'ın isteği üzerine tuzlu kurabiyeleri getirir, İhtiyar Kız kurabiyeleri yerken dualar mırıldanarak uykuya geçer.

II. Tablo

“Oyun içinde oyun” İhtiyar Kız'ı, Genç Kadın'ın sevgilisi rolünde görürüz.

Genç Kadın, karşısındaki eski sevgilisi ile konuşmaktadır. İlişkilerini ve birbirlerine karşı davranışlarını sorgulamaktadırlar. Bu duruma geliş süreçlerini, nedenlerini konuşurlarken Genç Kadın'ın öfkeli tavrının yanı sıra, eski sevgilinin alaycı ve duyarsız tavrını görürüz. Evlilik dışı bir çocuğun doğmasının toplum tarafından kabul görmeyeceği bu yüzden çok acılar çekileceğini söyleyen eski sevgili bu duruma çözüm olarak evlenmeleri gerektiğini söyler ve bu yüzden evlilik önersinde bulunur. Bu koşullardan dolayı gerçekleşmesi gereken evliliği kabul edemeyeceğini söyleyen Genç Kadın eski sevgiliden gitmesini ister.

III. Tablo

Genç Kadın oyun içinde oyun öncesindeki haline geri dönmüş olarak koltuğunda oturmuş kitabını kaldığı yerden okumaya devam etmektedir. Elinde su ile dolu soğuk bir şişe, su içerek içeriden gelen İhtiyar Kız rüyasını anlatmaya başlar. Bu işin tuzlu kurabiye yiyerek, rüyasında kendisine su verecek kısmetini beklemekle olmayacağını, başka bir yöntem denemeye karar verdiğini söylemektedir. Dokuz gece, saat dokuzda, dokuz yıldız

sayıp, hiç kimseyle konuşmadan yatılacaktır. Hiç vakit kaybetmeden yöntem uygulamaya geçilir. Pencereye yönelmiş olan Genç Kadın gerekli olan hiçbir koşulun olmadığını İhtiyar Kıza anlatırken, kapı zilinın çalındığı duyulur. İhtiyar Kız bir önceki gibi telaşla, hazırlıksız yakalandığını söyleyerek, koşarak odaya gider, çeyiz sandığını sürükleyerek odanın ortasına kadar getirir ve aynı şekilde hazırlıklarına başlar.

Sigortacı genç adamla, Genç Kadın içeriye girer. İşinin gereği kibar bir davranış içinde olan sigortacının bu tavrı, İhtiyar Kız'da kısmetinin bu kişi olduğu izlenimini uyandırır ve o doğrultuda davranmaya başlar.

İkram edilen kahve, sigara gibi alışkanlıklarını bu mesleği seçtiğinden dolayı bırakmak zorunda kaldığını ileten Sigortacı, teklifi nazıkçe geri çevirir.

Evi sigortalamaya çalışmaktadır. Karşısında oturan her iki kadını bu konuda ikna etmiştir. İşlemler yapılırken kendilerine bir hikâye anlatmak istediğini söyler ve bir ip ister. Kadınlar kâğıtları imzalama işini sürdürürken, Sigortacı da hikâyesini anlatmaya başlar.

Çocuk yaşta ipe attığı düğümlerin kimse tarafından çözülemeyeceğini, kendisi için o yaşta önemli olan şeyleri bu düğümlerin çözülemeyeceğine dair olan inancı karşılığında kaybettiğini, bunun yaşam boyu devam ettiğini ve her şeyde başarısız olduğunu söyleyerek hikâyeyi sonlandırdığında kadınların da imza atma işlemleri sona ermiştir. Sigortacı orada olan işini bitirdiğinden aceleyle gitmek için hazırlandığında kadınlar adamı karşı dairelerden birine yönlendirirler. Sigortacı kadınlara artık güvende olduklarını, geceleri rahat uyuyabileceklerini söyleyerek gider. Büyü bozma işlemine başlayan İhtiyar Kız, Genç Kadın'a neyi nasıl yapacağını söylemektedir. Genç Kadın söylenenleri sırasıyla yerine getirir. Soğanları soyar, kabuklarını çalar saatin içine koyar, hazır olan büyüü alan İhtiyar Kız yastık kılıfının içine yerleştirir ve dualar okuyarak battaniyeyi kaldırıp, altına yerleştirir.

Susku.

IV. Tablo

Oyun İçinde oyun “Genç Kadın İhtiyar Kız’ın babası rolünü, İhtiyar Kız ise annesinin rolünü üstlenmiştir. İhtiyar Kız mutfağa, Genç Kadın ise içerideki diğer odaya gider. İhtiyar Kız duvak benzeri beyaz bir bezle yüzünü kapatmış olarak, Genç Kadın ise başında fötr şapkayla, eş zamanlı olarak açılan kapıdan içeriye gelirler, kanepeye yönelirler. İhtiyar Kız yatağında ağlamaktadır. Genç Kadın ise bağırarak aldatılmış olduğunu, eline aldığı büyüyü göstererek bu büyü ile gözlerinin bağlanmaya çalışıldığını ve bu büyüyü yaparak, karnındaki bebeğin babasının kendisinin olduğuna inandırılmaya çalışıldığı konusunda ki öfkesini dile getirmektedir. Elinde tuttuğu büyüyü pencereden dışarıya fırlatır. İhtiyar Kız ağlamaktadır.

Zil alar, her iki kadında tepkisizdir.

Zil sesi ile şarkasını çıkarmış olan Genç Kadın eski haline dönüş bir halde, İhtiyar Kız’a kapıya bakmasını isteyip istemediğini sorar. İhtiyar Kız bakılmasını istemediğini söyler, sonra bir kararsızlık yaŐar, beklemesinin bir karŐılıĐı olması gerektiğini söyler. Genç Kadın karnına bağlamış olduğu hamile izlenimi yaratmak için kullandığı yastığı çıkarır.

Zil sesi, Genç Kadın İhtiyar Kız’ın yanına gider, yastığı başının ucuna yerleştirir ve onu öper.

Zil sesi, Genç Kadın koltuğuna oturur, kitabın ilk sayfasından başlayarak okumaya koyulur. İhtiyar Kız sandıktan eski giysilerini çıkarır, giyer her zamanki yerine oturarak uzaklara bakar.

3.2 OYUNUN ANA VE YAN TEMALARI

Oyunun ana teması “beklemektir”. Günümüzde her şeyin zamanla çözüme ulaşacağını düşünen insan çözümsüzlük içinde yaşamının son bulacağı ana kadar bekler, beklentisinin gerçekleşmemesi sonucunda da ölümü beklemeye koyulur. Oyun kişileri de toplum tarafından kendilerine dayatılmış olan rolleri gerçekleştirmek adına hayatları boyunca iç dünyalarına düğümler atmışlar, bunun sonucunda da içinden çıkılmaz bir dünyanın içinde sıkışıp kalmışlardır. Bu sıkışmışlıklarından düğümleri çözdükleri zaman kurtulabileceklerini düşünmekte ve çözmeye çalışmaktadırlar. Bunu yaparken de çözüme ulaşmayı beklemektedirler.

Oyunun bir diğer, yan teması da “yalnızlıktır” erkek egemen toplumun ahlaki kurallarına uymak, değerlerine göre yaşamak zorunda olan kadın, bunların dışına çıktığında sistemin dışına itilir ve yalnız yaşamaya mahkûm edilir.

Oyun kişilerimiz de yıkılmaya yüz tutmuş bir ahşap evin, bunu yıkılmaya yüz tutmuş eski ama geçerliliğini hala koruyan, değerler diye tanımlayabiliriz, içine kapanmış yani toplumun belirlediği değerlerin içine itilmiş, iç parçalanmışlıkları ile baş başa buradan çıkma arayışları içinde yalnızlıklarına bir çözüm bulmaya çalışmaktadırlar.

4. OYUN VE METİN ANALİZİ BÖLÜMÜ

Kıvanç Nalça'nın Büyü- Düğüm oyununda; İstanbul'da ahşap, yıkılmak üzere olan bir evde yaşayan İhtiyar Kız ve Genç Kadın'ın, traji- komik hikâyeleri anlatılmaktadır. Evlenememiş, toplumdaki değişimle evde kalmış teyze ile mutsuz bir birliktelik yaşamış ve bu birliktelik sonucunda, evlilik dışı hamile kalmış yeğenin yıkılmaya yüz tutmuş bu evin içinde ki tutsaklıkları, sıkışmışlıkları ve kendilerini kapatmış oldukları dünyanın içindeki yaşama tutunma ve var olabilme çabaları görülmektedir.

İhtiyar Kız'ın kısmeti kapalıdır ve bir türlü evlenememektedir, kısmetinin kapalı olmasının bir lanetten kaynaklandığını düşünmektedir. İhtiyar Kız'ı bu düşünceye iten neden çok açıktır. Bunun nedeni anne ve babasının evlendikleri günün gerdek gecesinde yaşanan olaydır. Baba, kırklı yaşlarda üçüncü evliliğini yapmak üzere, anne ise henüz on beşinde genç bir kızdır. Evlendikleri gün gerdek yatağına girmek üzereyken baba yatakta bir kuzu işkembesinin içine saklanmış, içini kırdığında içi soğan kabuklarıyla dolu köstekli saatin olduğu büyüü alır ve pencereden atar. Bu büyü, doğacak olan ilk kız çocuğuna etki edecektir ve kız çocuğu evlenemeyecektir. Doğan bu kız çocuğu da İhtiyar Kız'dır. Bozulmadan atılan büyüü bir şekilde bozması gerekmektedir. Aksi takdirde, evlenemeyeceğini düşünen İhtiyar Kız, büyüü bozma ritüelleri ile günlerini geçirmektedir. Bir gün kısmetinin çıkageleceğini düşünerek, bir ümitle çeşitli kısmet görme ritüelleri yapmaktadır, bunlar arasında sürekli başvurduğu ritüel ise; çok susadığında rüyasında kendisine su veren kişiyi görmek amacıyla, tuzlu kurabiye yiyerek uykuya dalmaktır. Büyü bozma, kısmet görme törenlerini yeğeni Genç Kadın ile birlikte yapmaktadır.

Genç Kadın da, yaşadığı mutsuz ilişki sonrasında evlilik dışı bir hamilelik sürecine girmiş, üniversite eğitimini yarım bırakmak zorunda kalmıştır. Sosyal bir yaşantısı olmasına rağmen, aylardır evden dışarı çıkmamıştır.

İhtiyar Kız'ın yaptığı tüm ritüellere onun kadar inanmasa da bir ihtimal olabilir düşüncesini de içinde taşıyarak, İhtiyar Kız'a yardım etmek ve katılmak dışında hiç hareket etmemekte ve günler boyunca oturduğu koltukta Sigmund Freud'un Sanat ve Sanatçılar Üzerine kitabını okumaktadır. Freud'u bilinçaltı ile ilgili yaptığı tespitler, cinsel yaşam konusunda verdiği bilgiler doğrultusunda beklide sanatçı olan sevgilisini ve yaşadıklarını anlamlandırabilmek adına okumaktadır.

Genç Kadın kendisini bırakıp giden sevgilisi ile bağına hala koparamamıştır. Çünkü ilişkilerinin bitmesinin nedenlerini anlayabilmek ve içinde bulunduğu durumun çözüme ulaşabilmesi için sevgili ile bir araya gelerek, konuşması gerektiğini düşünmektedir. Bu yüzden sevgili kendisine geri dönmelidir. Sevgilinin ona geri dönmesini beklemektedir.

İki kadında yaşamlarına attıkları düğümleri çözebilmek adına, kendilerini sağaltabilmek adına oyunlar oynamaktadırlar. Her iki kadında kendilerini kapattıkları/ kapatıldıkları bu evde, bir birinin aynı günlerde yalnızlıklarıyla beklemektedir.

4.1 OYUNUN YAPISAL ÖZELLİKLERİ

Kıvanç Nalça'nın Büyü-Düğüm oyununun dramaturgi çalışmaları esnasında, oyunun Absürt tiyatronun biçimsel unsurlarının referansları ile yazıldığı tespit edilmiştir. Büyü-Düğüm oyununda da, Jean Genet'nin Hizmetçiler oyunu ile gerek tematik gerek teatral anlamda da çok sayıda referansa rastlanmıştır. Bu nedenlerden dolayı da oyunun absürt-gerçekçi tiyatro yöntemleri ile çalışılmasına karar verilerek, absürt tiyatroya ve Jean Genet'in hizmetçiler oyununa da bu bölümde yer verildi.

4.1.1 Absürt Tiyatro

Absürt Tiyatro çağının koşulları sonucu ortaya çıkmış olan, II. Dünya Savaşı sonrası insanların endişe ve boşunalık duygusu içinde olduğu, yaşamın anlamsızlığının, inançsızlığın hüküm sürdüğü ve gerçeğin ne olduğunun bilinmediği bir ortamda gelişmiştir. İnsanlarda umutsuzluk, dehşet, korku ve güvensizlik duygularının yerini, nedensiz endişe, boşunalık, yaşamın anlamsızlığı duyguları yer almaya başlamıştır.

Yaşamın akla ve mantığa aykırılığı ve saçma olduğu tezinden yola çıkılarak yeni bir tiyatro akımı oluşmuştur. Sevda Şener, bu dönemi şöyle ifade etmiştir. Şener, (1998, s. 297)

Varoluşçuluk II. Dünya savaşı sonrası ortaya çıkan bir felsefi görüş olup, felsefeci ve yazar olan Jean Paul Sarter ve Albert Camus, ortaya çıkan yeni bir akımın Absurd hareketin öncülleri olarak, hareketin temellerini oluşturmuşlardır. Evrenin akılcı görünümünü reddederlerken dünyanın akıl dışı olduğunu ve bu karmaşadan yeni bir düzen yaratmak gerektiğini söylemişlerdir. İnsanda, uyumlu, düzenli bir evren bilinci olmadığı, her şeyin bir rastlantı olduğu, dünyanın akılla açıklanamayacağı ve insanın önce eyleyip sonra var olduğu açıklanır.

Absürt tiyatro Fransa başta olmak üzere Avrupa ve Amerika Birleşik Devletleri'nde yayılmıştır. En önemli yazarları Saumel Beckett, Eugene Ionescu, Jean Genet, Harold Pinter, Edward Albee'dir. Adsurd tiyatro nitelemesini ilk kullanan kişi de Martin Esslin'dir.

Bizim ülkemizde de bu anlayışa duyarsız kalmamış olan yazarlarımızdan önde gelen isimler, Melih Cevdet Anday, Adalet Ağaoğlu, Aziz Nesin ve Sabahattin Kudret Aksakal'dır.

Absürt tiyatro, merkeze insanı koyar, ayrıntılarıyla inceler ve insanın traji-komik dünyasını gözler önüne sermeyi amaçlar. Bu amacına ulaşmak içinde insanı acıtmayı hedefler. Absürt tiyatro ilkeleri ve kuralları saptanmış ve belirlenmiş bir akım değildir. Birbirinden farklı amaç ve tarzda yazılmış olmasına karşın ortak özellikler barındırdığı tespit edilmiştir.

Farklı amaç ve üslupla yazılmış olmalarına rağmen ortak özellik gösteren oyunlarla ilgili saptamalarda Sevda Şener'in tespitlerinde ana başlıklarıyla şöyledir (Şener, 1998, s. 279) “İnsan durumundaki saçmalık. İletişimsizlik. Yabancılaşma. İnsansızlaşma. Gerçeğin yerinden oynatılması. Gerçeğe ayna değil prizma tutmak. Karşı tiyatro, karşı oyun, karşı kahraman. Sahnenin somut görüntü dili. Grotesk ve kara güldürü.

4.1.2 Jean Genet ve Hizmetçiler Oyunu

1910-1986 yıllarında Paris'te yaşamış olan Jaen Genet, Absurd Tiyatronun önde gelen yazarlarından. Yaşamının bir bölümünü, hapishanelerde geçirmiş, oyunlarını gizlice yayınlamış, eserlerini yaratırken, modern çağın en büyük yazarı olarak lanse edilmeye başlanmıştır.

Birçok suçtan yargılanan en çokta kitap hırsızlığı suçu olan Genet, Sartre'ın başını çektiği yazarların başvurusu üzerine 1949 yılında Cumhurbaşkanı tarafından nihai olarak affedildi. Genet, Sartre'ın “Aziz Genet, Oyuncu ve Kurban” adlı kitabından sonra Aziz Genet diye anılmış ve belirli çevrelerden tepki toplamış. Genet başarılı çalışmaları ve ezilenlerin yanında yer alarak mücadelesine devam etmiştir.

1986 yılında öldüğünde isteği üzerine, Fas'ta küçük bir İspanyol mezarlığına gömülmüş olan Genet'in mezarlığı bir yanında belediye hapishanesi, diğer yanında randevuevi olan denize bakan tepede bulunmaktadır.

Jaen Genet'nin yazdığı oyunlarla ilgili son dönemindeki fikirlerinin, oyunlarının yazıldığı koşullar ve bu oyunları yıllar sonra değerlendirmesi ile ilgili bilgileri paylaşmak adına, yaptığı röportajlarının yer aldığı, Açık Düşman kitabından alınan alıntılarla düşünceleri aktarılmaya çalışılacaktır. Eski yazılarını değerlendirirken düşüncelerini şöyle ifade etmiştir. Genet, (1994, s 177)

“R.W.- Neden fazla edebi olmaktan çekindiğinizi söylüyorsunuz?”

G.-Çünkü radyo yayınınızın beni otuz yıl geriye götürmesinden korkuyorum.

R.W.- Leyla Şahid şu soruyu sordu: otuz yıl önceki kitaplarınızla şimdi arasındaki fark sizin için neydi?

G.- Kitaplarımda ve hapisanedeyken, hayal gücümün hakimiydim. Üzerinde çalıştığım unsurun hakimiydim. Çünkü bu yalnızca benim hayalimdi. Ama şimdi gördüğüm şeylerin hakimi değilim artık, bunu söylemek zorundayım: elleri ayakları sınıksız bağlanmış adamlar gördüm, parmakları kesilmiş bir kadın gördüm! Gerçek bir dünyaya tabi olmak zorundayım. Ama hep eski kelimelerle, benim olan kelimelerle.

Hizmetçiler oyunu ile gerçek –oyun ikilemini, yaşamla oyun arasında ki ayrımı ortadan kaldırarak, köle- efendi ilişkisi üzerinden modern sonrası tiyatroya öncülük etmiş olan Genet'nin oyunlarındaki tavrı konusunda ki düşüncesini de şöyle ifade etmiştir. Genet, (1994 s 171)

R.W.....ben özellikle, zorbalıkla sahnede temsil edilen şiddet arasında ki farka geri gelmek istiyordum.

G.- Bu bir sanat eseri, fakat Hizmetçiler'den, Paravanlar'a kadar bütün oyunlarım ne de olsa belli bir tarzda- en azından öyle olduğu zaafını gösteriyorum- gene de biraz siyasidirler, siyaseti dolaylı olarak ele almaları anlamında. Siyasi olarak tarafsız değil, katıksız olarak devrimci bir hareketin içinde yer alan bir davranış tarzı benimsedim.

Oyunlarını sipariş üzerine yazmış olduğunu bunların içinde Balkon ve Paravanın'da sipariş üzerine yazıldığını söyleyerek, oyunlara karşı gösterilen tepkilere de değindikten sonra, Hizmetçiler oyununun yazılış serüveninden bahsederken, şunları söylemiştir. Genet, (1994, ss 177-178)

G.-....bütün oyunlarım sipariş üzerine yazılmış oyunlardır. Jouvett bana Hizmetçileri sipariş etmişti. Zencileri kimin sipariş ettiğini hatırlamıyorum, çok tanınmış Belçikalı bir yönetmendi... Bana Hizmetçilerle ilgili bir oyun yazmalısın demedi. Sadece iki kadın oyunculu bir oyun sahnelemek istiyorum, çünkü fazla paran yok dedi. Benim de aklıma hizmetçiler geldi. Fakat bütün oyunlar bana sipariş edilmişti. Yani siyaseti ele almanın biraz dolaylı bir tarzıydı. Olduğu haliyle siyaset değil. Bir siyaseti doğuracak olan toplumsal sorunları ele almak.

Hizmetçiler oyunu, varlıklı bir ailenin yanında hizmetçilik yapan, iki kız kardeş Solange ile Claire, hizmetini ettikleri Hanım'ın, yaşamına, varlıklı olmanın getirisi olan güzelliklere ve otoriteye karşı nefret ve hayranlık beslemektedirler. Hayran oldukları ve nefret ettikleri bu yaşamı, hem taklit edebilecekleri hem de yok edebilecekleri bir yol arayışı içine girerler ve oyun oynayarak bunu başarabileceklerini düşünürler. Clar'ın Hanım, Solang'ın Clar rolünü büründüğü bir oyun oynarlar. Oyundan çıkıp gerçeğe döndüklerinde içinden çıkamayacakları bir tehlikeli durumun söz konusu olduğunu görüp, bunu çözmek adına oyuna geri dönerler ve oyunun sonunda Clar ölür. Bu oyunla elde etmek istedikleri sonuca ulaşamamışlardır. Evin hanımı aynı koşulları içinde yaşamına devam etmiştir. (Şener, 2010, ss. 115-116)

5. OYUNUN SAHNELENMESİNDE SEÇİLEN YÖNTEM

Oyunun sahnelenmesinde seçilen yöntem, Absürt-Gerçekçi olarak belirlenmiştir. Sevda Şener, Absürt tiyatronun avangarde özelliğini koruduğunu şöyle ifade etmiştir. Şener, (1998, s 297)

Absürt tiyatronun ilke ve kuralları dondurulmuş, hatta belirlenmiş değildir. Bu akım içinde saydığımız her yazarın, her sahneye koyucunun kendine özgü bir deyişi, bir biçimi vardır. Onun için bu akım Avantgarde (öncü) özelliğini korumaktadır. Bununla beraber yazarların, sahneye koyucuların, belli odaklarda kümelenebilen özellikleri dikkate alınarak bir absürt tiyatro akımından söz edilebilmektedir.

Oyunun sahnelenmesinde seçilen yöntemin Absürt-Gerçekçi olarak tercih edilmesinin nedenleri ve dayandığı temelleri aktarmaya çalışırken, Absürt metinlerde görülen ortak özellikler, Büyü-Düğüm oyunu ile ilişkilendirilecek. Aynı zamanda da oyun ve metin analizinin bir kısmı da bu bölümde gerçekleştirilerek, kısaca açıklanmaya çalışılacaktır. İlişkilendirme yapılırken, metin incelemesinin bir kısmının da ele alınacağı bu bölümde karşılaştırma ve örnekleme ile ilerlenecek. Büyü –Düğüm oyunundan alınan oyunla ilgili alıntılar, Kıvanç Nalça, Toplu Oyunları I, Mitos Yayınları, Temmuz 2004 kitabından alınmıştır, oyundan alıntılar sonraki aşamalarda sayfa numarası ile belirtilecektir.

Dönemin koşullarının sonucu, insanlar arasında iletişimsizliğin hüküm sürdüğü bir dönem yaşanmaktadır. Bu durumun sanata yansımaları da iletişimin en büyük araçlarından olan dilin parçalanarak daha çok görsele önem verilmesi şeklinde ifade bulmuştur. Şener, (1998, s. 297)

Büyü- Düğüm oyununda da iletişimsizliğin hüküm sürdüğü günümüz insanının durumu söz konusudur. Konuşmalar bir diyalog biçiminde görünse de böyle bir durum söz konusu değildir. Oyunda dil bir iletişim aracı olarak kullanılmamıştır. Oyunda sayıklama şeklinde sürekli konuşan, direktifler veren İhtiyar Kız ile verilen direktifleri yerine getiren Genç

Kadın görülmektedir. İletişimin olmadığı konuşmalar ile oyunun görseline nasıl hareket edileceğine dair uzun parantez içlerindeki yazılar görülmektedir.

İHTİYAR KIZ

Sus, terbiyesizlik etme... Büyüklere karışılmaz öyle, olur

olmaz...

(Genç Kadın tekrar okumaya koyulur.

İhtiyar Kız, ağır ama temkinli adımlarla odada dolaşmaya başlar. Bir süre sonra Genç Kadın'ın arkasına gelip durur. Genç Kadın onu fark etmez. Kitap okumayı sürdürür. İhtiyar Kız, sezdirmeden Genç Kadın'ın başına tuzlukla tuz serper. Yine aynı biçimde yürüyerek hiçbir şey olmamış gibi, kanepesine oturur, battaniyesiyle dizlerini örter. Merakla diğerinin yüzüne bakıp hareketlerini incelemeye başlar. Diğeri kıpırdamadan kitap okuyor, o ise bir hareket yapmasını bekler gibi dikkatle izliyordur okuyanı. Genç Kadın, olup bitenden habersiz, dalgın dalgın sayfayı çevirir. Sol elinin işaret parmağıyla hafifçe burnunu kaşır. İhtiyar Kız, kendisinden beklenmeyecek bir çeviklikle yerinden sıçrar ve neşeyle haykırır) (s 95)

İHTİYAR KIZ

Hadi baksana kapıya!

(İhtiyar Kız, koşarak içerideki odaya girer. Kulpundan tutup ahşap eski bir çeyiz sandığını yerde sürükleyerek oturma odasına getirir. Sahnenin orta, ön tarafına yerleştirir. Genç Kadın'ın usanmış bir halde diğerinin yaptıklarını izleyişinden, bu tür olayları daha önce de yaşadıkları anlaşılır. İhtiyar Kız, göğsünden çıkardığı küçük bir anahtarla kilidini açar. Yuvarlak, aynalı, pembe bir makyaj kutusunu çıkarır sandığından. Kutudan çıkardığı rujla pembeye boyar dudaklarını...)

Ayıp değil mi, bu kadar bekletmek?

(Kendi kendine)

Aman Allah'im, ne kadarda hazırlıksız yakalandım...

(sandıktan bu sefer çiçekli, pembe ve yeşil renkli bir elbise çıkarır. Aceleyle soyunup, beyaz renkli seksi bir iç çamaşırlarıyla kalır sahnede... Daha sonra sandıktan çıkardığı elbiseyi giyer. Ardından çantasından uçuk pembe bir fondöten çıkarıp yüzüne sürmeye başlar. Telaş içindedir ama mutlu olduğu da bellidir. Kapı hala çalınıyordur. Genç Kadın, bıkkın, umursamaz bir halde ağır adımlarla mutfaktan geçip, sokak kapısına yönelir. İhtiyar Kız pembe bir kurdeleyle ağarmış saçlarını bağlar. Üzerinden çıkardığı eski, günlük elbiselerini ve makyaj çantasını alelacele sandığa yerleştirip sandığı kilitlet.

Telaşla bir o yana bir bu yana koşuşturmaya başlar sahnede, ortalığı topluyordur.)

(Kendi kendine) Kahve pişirmek gerek... Görücüye de çay ikram edilmez ki...

(Kilitletiği sandığı tekrar açar. Kısa bir süre aradıktan sonra, sandığından büyük bir karton kutu içinde kullanılmamış bir kahve fincanı takımı çıkarır. Kutuyu özenle açar. İçinden bir tepsi ve tabaklarıyla birlikte dört kahve fincanı çıkarır. Tepsiyi sehpanın üzerine koyar, fincanları üzerine yerleştirir. Ayağa kalkar. Gerideki pencereyi açar, boş kutuyu dışarı fırlatır. Sehpanın başına gelir. Tepsiyi kibarca eline alır, kırtarak olmayan misafirlere ikram ederek prova yapar. Zil sesi kesilmiştir. Bu sırada Genç Kadın mutfak yönünden sahneye girer. Üzerinde iki bardak çay, peynir, zeytin, reçel ve birkaç dilim ekme bulunan tepsi vardır elinde. Sahnenin ortasında ellerinde tepsiler olduğu halde karşı karşıya kahırlar. Bir süre kımıldamadan ve tek söz

söylemeden ve birbirlerine bakmadan, daha doğrusu birbirlerini görmeden öylece donmuş durumda kalırlar.)

(Birden bu donmuş durumdan çıkarak, öfkeli) (s 98)

Absürt oyunlarda “oyun içinde oyun” düzenlemesiyle, seyirciye neyin oyun neyin gerçek olduğunun bilinmediği gerçeğini sunmak ve bununla yüzleşmesini sağlayarak, acı gerçeği göstermek amaçlanmıştır. Seveda Şener, tiyatrodan Yaşam Oyun İlişkisi kitabında bu durumu şöyle ifade eder. Şener, (2010, s. 115)

Genet’in Hizmetçiler adlı oyununda, Beckett’in oyunlarındakine benzer bir acı yaşanır. Hem de konumuza uygun düşen bir oyun içinde oyun düzenlemesiyle. Genet’in oyununda saçma, oyunla gerçeğin yer değiştirmesi, oyunun gerçeğin yerine geçmesi ve sonunda gerçeğe yenik düşmesi biçiminde yer almıştır...

Büyü-Düğüm oyununda da, "oyun içinde oyun" düzenlemesiyle, seyirciye acı gerçeği göstermek amaçlanmıştır;

II. Tablo (Bölüm bir “Oyun içinde oyun”dur. Klasik kemeçenin bir telinin gerilip koparken çıkardığı ses duyulur. Sahnenin ışık değeri biraz artar.

Genç Kadın ayağa kalkar, sehpanın üzerinden çayını alır koltuğuna oturur. Şekerini atıp karıştırmaya başlar. Bir süre yalnızca bu ses duyulur.) (s101)

IV. Tablo; (... Bu bölüm, bir “oyun içinde oyun” dur. Klasik kemeçenin bir telinin gerilip koparken çıkardığı ses duyulur.

Sahnenin ışık değeri biraz artar.

İhtiyar Kız, mutfak kapısından başını ve yüzünü bir duvak gibi örtmek için kullandığı beyaz bezle çıkar. Diğer odadan da Genç kadın, başında siyah bir fotr şapka ile sahneye girer. Tavırları, hareketleri sert ve erkeksidir. Genç Kadın’ın elinde kırmızı kurdeleye takılı bir beşibirerde vardır. Ağır adımlarla yürüyüp sahnenin ortasına gelir ikisi de. Bir süre öylece karşılıklı dururlar. İhtiyar Kız’ın başın önüne eğiktir. Genç Kadın diğerinin boynuna altını takar ve yüzünü örten beyaz bezi açar. İkisi de birbirlerine gülümsüyorlardır. İhtiyar Kız gözlerini karşısındakinden utangaç bir tavırla kaçıtır.

Bir süre öylece durduktan sonra, ikisi de sırtlarını seyirciye dönüp, ağır adımlarla bir gelin yatağına yaklaşır gibi sahne gerisindeki kanepeye yönelir. İhtiyar Kız battaniyeyi kaldırır.) Susku. (s.119)

2006 yılında Yrd. Doç. Dr. Kerem Karaboğa danışmanlığında Sara Meric Cınbarcı tarafından tez yapılan Büyü-Düğüm oyununda, oyun içinde oyun düzenlenmesini bir sağaltma yöntemi olarak düşünmüş ve Psikoloji biliminin psikodrama terimi ile ifade edilen yöntemini kullanılarak ele almıştır. Cınbarcı, (2006, s 25) “... Oyun oynamanın bir de “iyileştirici” etkileri vardır. Bunu Psikoloji Bilimi “Psikodrama” terimi ile ifade etmektedir. Tamamen bir terapi ve sağaltım yöntemi olarak kullanılmaktadır. Büyü-Düğüm, Psikodramayı kendilerine eğlenme ve iyileşme/iyileştirme yöntemi olarak seçmiş iki kadının oyunudur.”

Psikodrama yöntemi ile kendini var etmeye çalışan oyun kişilerinin bu yaklaşımlarıyla sonuca ulaşabilecekleri, kendilerini bu yöntemle sağaltarak, yaşam ile bağlarını yeniden kurabilecekleri ümit edilmiştir.

Bu yöntem ile bir şekilde var olmaya çalışmışlardır. Büyü- Düğüm oyununda ki oyun kişilerinin oyun oynayarak var olabilme çabaları tam olarak sonuçsuz kalmamıştır. Buldukları durumu daha iyi idrak etmişler ve bunun idrakinde olmanın acısını içlerinde duyumsamışlardır. Ancak oyun kişileri oyunun sonunda kendilerini sağaltmış ama başladıkları noktaya geri dönmüşlerdir.

Büyü- Düğüm oyununda oyun içinde oyun düzenlemesinin dışında da ayrıca bir oyun oynandığı görülmektedir. Genç Kadın’ın hamile olduğu düşünülürken, oyununun sonunda karnına bağladığı yastığı çıkardığında, bunun Genç Kadın tarafından oynanan bir oyun olduğu görülür. İhtiyar Kız’ın babam diye övgüyle söz ettiği, hayranlık duyduğu adamın öz babası olmadığı görülür. Bu yüzden, oyun içinde oyunlar dışında da gerçeklikten uzak, oynanan oyunların olduğu görülmektedir. İnsan gerçek hayatında da oynuyor düşüncesi bu oyunda da açıkça görülmektedir.

Absürt oyunlarda oyun kişileri bir kısır döngü içindedirler ve bu döngünün dışına çıkmak için çaba sarf ederler ancak çıkamazlar. Başladıkları noktaya geri dönerler.

Büyü- Düğüm oyununun başlangıcında;

(İhtiyar Kız kanepede uyumakta, Genç Kadın ise soldaki koltukta oturmaktadır...) (s 91)

Oyunun sonunda;

(Genç Kadın gidip koltuğuna oturur ve kitabını ilk sayfasından okumaya başlar. İhtiyar Kız kalkıp sandığı açar. Soyunup eski giysilerini giyer. Pencerenin önündeki her zamanki yerine oturup, uzaklara bakar.) (s 122)

Absürt oyun kişilerinin isimleri yoktur, alegorik tipler ve sembolize eden isimler kullanılmıştır.

Büyü- Düğüm oyununda da oyun kişileri, İhtiyar Kız, Genç Kadın ve Sigortacı olarak tanımlanmışlardır. Bu özellikleri oyun kişilerinin analizlerinin yapıldığı bölümde ayrıntılarıyla aktarılacaktır.

Absürt oyunlarda oyun kişileri beklemektedir, ölümü ve yok olmayı beklemektedirler.

Büyü- Düğüm oyununda, İhtiyar Kız ve Genç Kadın hem kendi bedenlerine hem de yıkılmak üzere olan eve kapanmış/kapatılmış yalnızlıkları ile beklemektedirler.

İHTİYAR KIZ Ne okuyorsun sen yine?

GENÇ KADIN (Kitaptan başını kaldırmadan) Freud.

İHTİYAR KIZ Niye?

(Susku)

GENÇ KADIN Beklerken canım sıkılıyor. (s 95)

İHTİYAR KIZ (Kırgın) Demek garip buluyorsun... Küçümsüyorsun...

Ama dikkatli ol... Bekleyeni hafife almamalısın...

GENÇ KADIN *Sanki ben beklemiyorum...(s 96)*
İHTİYAR KIZ *Beklediğime değmeli*
GENÇ KADIN *Beklemeye değer mi peki?.. Yaşamaya değer mi?*
(Zil sesi.)
İHTİYAR KIZ *Ne bileyim... Ben yaşama değemedim ki...(s 121)*

Absürt metinlerde hikâye anlatan birileri vardır; Büyü- Düğüm oyununda da hikaye anlatan kişi Sigortacıdır.

SİGORTACI *Hayır efendim, ne ilgisi var? Yalnızca bir hikaye anlatacağım.*
SİGORTACI *Yapmayın... Hikayemi kesmeyin...(s 114)*

Absürt oyunlarda kendinden önceki akımlarda görülen; giriş, gelişme, serim, düğüm, çatışma sonuç gibi bir yapı söz konusu değildir. Öykü uzun bir serimden oluşur, oyun kişilerinin iç karmaşaları, düş kırıklıklarıyla dolu acımasız ve karamsar bir dünya görülür. Bu metinlerde insanın çaresizliği, yalnızlığı, korkuları gerçekçi bir biçimde sunulur. Bu durumu şöyle aktarmıştır. Şener, (1998, s. 297)

Batı tiyatrosu geleneğinin olmazsa olmaz özelliklerini yadsıyan, kalıpları parçalayan yaklaşımıyla sürrealizmle başlayan bir sürecin devamı olan Absürt tiyatro, saçma, uyumsuz bir dünyanın ancak uyumsuzlukla anlatılabileceğini göstermek adına kendine özgü bir anlatım biçimi oluşturur. Saçma olana uygun olması için, yeniden düzenlemek için gerçek parçalanıp, ayrıştırılıyor.

Büyü- Düğüm oyununda da geleneksel öğeleri içinde barındıran giriş, gelişme, çatışma, sonuç bölümleri gibi, dramatik bir yapı görülmemektedir. Uzun bir serim görülmektedir. Oyun tek perde içinde dört tablodan oluşmuş ve her bir tablo kendi içinde ele alınmıştır. Oyun boyunca İhtiyar Kız, Genç Kadın ve Sigortacı'nın hayal kırıklıklarına, iç karmaşalarına ve endişelerine şahit olunur. Oyun kişileri yalnız ve çaresizdir.

6. OYUN KİŞİLERİNİN ANALİZLERİ

Büyü- Dügüm oyununda; tür itibariyle oyun kişileri karakter olmamakla birlikte kişilerin belirli bir karakter derinliği vardır. Oyun kişileri, geçmişleri, birikimleri, iç ve dış çatışmaları, beklentileri, sıkışmışlık ve tıkanmışlıklarıyla hayatın içinde yaşayan karakterlerdir. Ama bu karakterler hayatın hem çok içinde hem de çok dışındadırlar.

Kendilerine özgü varoluşlarıyla karakterlerdir. Ama içinde yaşadıkları toplumsal yapı ve kültürel baskılar nedeniyle milyonlarca benzerlerinden farksız birer tiptirler. Belki de karakter ya da birey olmaya çalışan ama referanslarını, kendilerini baskı altında tutan sosyal ve kültürel kodlardan aldıkları için, özgün ve biricik olmayan bu oyun kişileri, hem oyun boyunca hem de yaşamları boyunca bu varoluşsal sorunu yaşayan ve yansıtan günümüz insanının, kadının ve erkeğinin alegorileri olma yazgısını yaşamaktadırlar.

İhtiyar Kız ve Genç Kadın “bir birlerinin iz düşümleridir” bir bakıma, Genç Kadın İhtiyar Kız’ın geçmişi, İhtiyar Kız’da Genç Kadın’ın geleceğidir diye bakılabilir. Toplumdaki milyonlarca benzer kadınları temsilen seçilen bu oyun kişileri hemen hemen aynı kadınlardır. Toplum tarafından kadına biçilen roller ve değerler tüm kadınlar için aynıdır. Her kadına aynı şekilde bakılmış ve her kadına aynı dayatmalar uygulanmaya çalışılmıştır. Öznellikleri yok sayılmıştır. Büyü-Dügüm oyununda da oyun kişileri, çağımızın karakter olamamış, çağın alegorilerinin yüzeyselliğini temsilen İhtiyar Kız ve Genç Kadın olarak görülmektedir.

6.1 İHTİYAR KIZ

Kıvanç Nalça’nın Büyü- Dügüm oyununda verilen verilerle; İhtiyar Kız’ın, ilk çocuk olduğu, kendinden küçük kız kardeşin evlenmiş ve bir kızını olduğu, bu kızında İhtiyar Kız’la birlikte yaşadığı bilinmektedir. Kız kardeşi ve onun kocasını pek onaylamadığı,

yine onaylamadığı yeğenine öfkelenildiği anlardan anlaşılmaktadır. “Evde kalmış” tanımı yapılabilecek bir yaşta olması ve üniversiteye giden bir yeğeni olduğu bilgisi ışığında yaklaşık elli-elli beş yaşlarında olduğu düşünülmektedir.

Günlerini kısmetini açmak amacıyla, sürekli büyü bozma, büyü yapma, fal bakma ile geçirmektedir. Sürekli konuşmaktadır geçmiş ile ilgili konuşmaktadır. Babasına hayran olduğu izlenimi yaratmaktadır. İhtiyar Kız babasından söz ederken, tam bir beyefendi olduğundan, cesaretinden, bilgi ve ileri görüşlülüğünden bahsetmektedir. Annesinden acıyarak söz etmektedir. Anne henüz on beşinde küçük bir kızken kırk yaşında üçüncü evliliğini yapacak bir adamla evlendirilmiştir.

Anne ve babası yüzünden lanetlenmiş olmasına rağmen, gelecek olan kısmetini bekleme ümidini yitirmemektedir. Kısmetinin bir gün geleceği düşüncesine o kadar inanmıştır ki her kapı çalışında beklediği kişinin geldiğini düşünerek, çeyiz sandığını açıp, tüm hazırlıklarını yeniden ve yeniden tekrarlamaktadır. Hayal kırıklıkları yaşıyor, ağlıyor, umutsuzluğa kapılıyor, kendini sağaltma oyunları oynuyor, ama her koşulda bekliyor. Yazarın İhtiyar Kız’a söylediği gibi “Geleni bekleyeni hafife almamalısın”.

Oyun kişilerinin karakter analizlerini yaparken İhtiyar Kız’ın ve Genç Kadın’ın oyundaki davranış şeklini, bu şekilde davranmasının temelini oluşturan koşulları göz ardı etmenin mümkün olmayacağı düşünüldü.

Performans aşamasında, karakterin derinliği ile ilgili yapılan çalışmaya katkı sağlaması amacıyla, toplumsal ve çevresel koşullar göz önünde tutularak inceleme yapıldı. İhtiyar Kız’ın babam diye anlattığı adamın, evlendiği kadın tarafından aldatılmış olduğunu gerdek gecesi öğrenmiş olan bir adam olduğu ve toplumsal kodlar altında, kendinden olmayan bir çocuğa hem dışarıya hem içeriye karşı babalık yapmaya çalışmış olduğu görülmektedir.

İhtiyar Kız'ın bu durumda neler yaşamış olabileceği, bu koşullar altında bir ailede büyüyen bu kız çocuğunun neler hissedebileceğini, bir şekilde anlamak gerekmekteydi. İlk çocuk olmanın özel yanları ile ilgili hayaller kurmuş, belki de bu aile yapısı içinde kendini hep özel olarak hissetmek istemiş, daha da ileriye giderek yaşam boyu kendini kandırmış ve evlenememesinin nedenlerini “büyüye” bağlamıştır.

“Umutsuzluğa ve insansızlaşmaya karşı” ilkel olana büyüye yönelmiş olan İhtiyar Kız'da da görüldüğü gibi geçmişten günümüze kadar her dönemde “büyü” kavramı insanların hayatında yer almıştır. Primitif (ilkel) dönem insanların yaşam gerçeği olan büyü bizim dönemimizde işlevinin dışında düşünülerek uygulana gelmiş. Bazı insanlar büyüye inansalar bile yüzeysel olarak bakarken, bazıları ise oyun kişilerimizden olan İhtiyar Kız gibi hayatının merkezine oturtmuştur. Talihsizliğinin, evlenememiş olmasının temel nedenini büyüye bağlamış ve tüm yaşamını bu doğrultuda hareket ederek sürdürmüştür. “İlk doğan kız çocuğuna tutarmış bu büyü.”

.....

İHTİYAR KIZ İlk çocuğun kaderi bu... Çerkez büyüüsü... Düş kıran Büyüsü, Kısmet bağlayan Büyüsü!..

(Ağlamaya başlar... Genç Kadın, çayı demlemiştir. Mutfaktan çıkıp tekrar diğer odaya girer. Elinde bir kitapla gelip yine koltuğuna oturur.)

Alameti de uyku... Yalnız kız kısmına tutar bu büyü... Uykusunu ayıklığa, gününü düşse döndürür, gül gibi kızların. (s 95)

Var olabilmek için oynamaktadır. Gerçekten ortada yapılan bir büyü var mı? Ki varsa bile bu kız zaten o ailede aynı anne babadan doğan ilk kız çocuğu değildir. Yani bu kehaneti de doğru değildir. Bu büyüünün ne olduğunu bir türlü hatırlamaması da bu yüzdendir. Gerçek olmayan büyü ile ilgili isim bulmaya çalıştığı için de sürekli farklı farklı büyü isimlerini ardı ardına sıralamaktadır.

Bu kadın kısmetini beklerken ve geldiğini sandığı kısmeti için coşkuyla hazırlanırken, sürekli hareket halindeyken ve konuşurken de oynadığı rolün gereklerini yerine

getirmektedir. Belki toplum kurallarına aykırı bir durumun içinde olduğundan, yani babasının öz babası olmamasından, belki bir ilişki yaşayabilecek ortamının hiç olmamasından, belki de tüm bu yaşanmışlıklarından, iç dünyasında ki parçalanmışlıktan dolayı kendini var edemediğinden, evlilik gibi bir eylemi gerçekleştirememiştir. Anne olamadığı için yeğenine anne gibi davranmaktadır. Kimi zaman azarlayıcı, kimi zaman öfkeli, kimi zaman yeğenin davranışlarını onaylamadığında da sert olabilmektedir. Yazar burada anne-kız ilişkisini teyze- yeğen ilişkisi üzerinden vermeyi tercih etmiştir. Hayatında hiçbir erkek olmamış bir kadının dramını İhtiyar Kız üzerinden vermeyi amaçlamış olduğundan İhtiyar Kız bu biçimde karşımızdadır.

Metin incelendiğinde, oyunun sonunda da anlaşıldığı gibi, Genç Kadın'ın karnına bağladığı yastığı çıkarması ile ortada bir hamilelik olmadığı görülür. Hayata dair, cinselliğe dair hiçbir şey yaşayamamış olan İhtiyar Kız, yeğeni Genç Kadın'a sürekli yiyip, içip kımıldamadan oturduğunu fıçı gibi olduğunu söyleyip, durmaktadır. Onun oyununa bir anda ortak olarak, çocuğun cinsiyetini tespit etmek amacıyla Tuz falı bakar.

(İhtiyar Kız, sıkıntıyla çevresine bakınır bir süre. Genç Kadın'a bakarken birden yüzünde hınzır bir gülümseme belirir. Usulca yerinden kalkar. Yapıtını bir biçimde)

İHTİYAR KIZ Çaya bakayım bari...

(Mutfağa gider. Kısa bir süre sonra elinde büyükçe ve komik bir tuzlukla gelir.)

GENÇ KADIN (Başını kitaptan kaldırıp) Ne yapacaksınız yine o tuzu? Size kaç kere söyledim, eceliniz tuzdan olacak...

İHTİYAR KIZ Sus, terbiyesizlik etme... Büyüklere karışılmaz öyle, olur olmaz...

(Genç Kadın tekrar okumaya koyulur.)

İhtiyar Kız, ağır ama temkinli adımlarla odada dolaşmaya başlar. Bir süre sonra Genç Kadın'ın arkasına gelip durur. Genç Kadın onu fark etmez. Kitap okumayı sürdürür. İhtiyar Kız, sezdirmeden Genç Kadın'ın başına tuzlukla tuz serper. Yine aynı biçimde yürüyerek hiçbir şey olmamış gibi, kanepesine oturur, battaniyesiyle dizlerini örter. Merakla diğerinin yüzüne bakıp hareketlerini incelemeye başlar. Diğeri kıpırdamadan kitap okuyor, o ise bir hareket yapmasını bekler gibi dikkatle izliyordur okuyanı. Genç Kadın, olup bitenden habersiz, dalgın dalgın sayfayı çevirir. Sol elinin işaret parmağıyla hafifçe burnunu kaşır. İhtiyar Kız, kendisinden beklenmeyecek bir çeviklikle yerinden sıçrar ve neşeyle haykırır)

İHTİYAR KIZ Oğlun olacak senin!

Gözleri de, dedeninkiler gibi bal rengi olacak!

GENÇ KADIN (Korku ve şaşkınlıkla kitabını elinden bırakır. Güçlkle yerinden kalkar, kekeleyerek) Nereden anladınız?

İHTİYAR KIZ (Kendinden emin) Tuz falı bu...

GENÇ KADIN (Tedirgin) Demek bilip de bilmezden geliyordunuz onca zamandır.

İHTİYAR KIZ (Ne dediğini anlamamıştır) Yooo... Şimdi baktım falına. Elini burnuna değdirdiğinde anladım.

GENÇ KADIN (Rahatlamıştır.) Yine mi o garip fallardan biri?.. (ss 95-96)

6.2 GENÇ KADIN

Genç Kadın Üniversite eğitimi aldığı sırada, hamile kaldığı için eğitimine devam etmemektedir. Oyundan anlaşıldığı kadarıyla, aylardır evden dışarıya çıkmamıştır. Kendini eve kapatmadan önce ki dönemlerinde sosyal biri olduğu ve geç saatlere kadar dışarıda eğlendiği bilinmektedir.

Hayal kırıklığına uğradığı bir ilişkisi sona ermiş ve annesinin ölmüş olduğu bilinmekte, yirmi beş- otuz yaşlarındadır. Metinden teyze-yeğen ilişkileri içinde oldukları bilinen Genç Kadın, teyzesi İhtiyar Kız'la birlikte yaşamaktadır. Teyzesinin sürekli sert azarlayıcı, öfkeli davranışlarına karşın, anlayışla ve de şefkatle yaklaşmaktadır. Onun trajedisine, felaketine, acısına saygı duyduğu için, hiçbir şey yaşayamamış olan bu kadına sürekli ılımlı bir şekilde davranmaktadır. Bu kadınlar erkek egemen toplumda yaşayan arketiptirler. Erkeklerin oluşturduğu düzen içinde her iki kadında aynı taraftadırlar. Ve bu yüzden dayanışma içinde yaşamaya çalışmaktadırlar.

Oyun boyunca elinden düşürmediği Freud'un kitabını okumaktadır. Hamiledir, yerinden kıpırdamak istememektedir. Teyzesinin yaptığı büyü ve fal ritüellerine yardımcı olmakla birlikte, bunların gerçek olduğuna inanıp-inanmamak arasında gidip gelen bir duygu durumu içinde bir ihtimal olabileceği inancını da içinde taşıdığı görülmektedir.

Genç Kadın, teyzesinden, annesinden ve anneannesinden sonraki, daha çağdaş diye tanımlayabileceğimiz bir kuşağın temsilcisidir. Genç Kadın'ın eski sevgilisi de, erkek egemen toplumun temsilcisi ve geçmişten günümüze kadar uzanan erkek bakışının bir göstergesi olarak karşımızdadır.

Zaman değerlerin dönüşmesinde pek de etkili olmamıştır. Oyunda da bir zamansızlık söz konusudur. Geçmişten günümüze değişmeden gelen değerler, sanki hiç zaman geçmemiş gibi aynı şekliyle karşılarında durmaktadır. Bu yüzden de, saatin kaç olduğu, gece-gündüz, dün-bugün ve benzeri durumlar bilinmiyor ve önemli de değil aslında.

Beklemek içinde zamanı barındıran bir kavramdır. Oyunda büyüünün bir saatin içine yerleştirilmesi de bu duruma bir göndermedir. Saatin içindeki mekanizmanın adı olan zemberekte simgesel olarak kullanılmıştır. Saatin içinden zembereği çıkarılmış ve onun yerine konulan şey yine acı ve kokulu bir madde olan soğanın kabuğu olmuştur. Soğan, bütün bunların yanında bir tragedya metaforudur. Antik Yunan tiyatrosundan H.İbsen'e kadar birçok dönemde, katmanları soyuldukça insanı ağlatan soğan, doğasıyla dramatik hikaye yapısının bir simgesi olarak da değerlendirilmiştir.

(Genç Kadın mutfaktan iki baş soğan ve bir bıçakla gelir, İhtiyar Kız'ın yanına oturur.)

Soy!..

(Genç Kadın soğanları soymaya koyulur. Kabukları sehpanın bir köşesinde topluyordur. Bir süre sonra ikisinin de gözleri yaşarmaya başlar soğanın etkisiyle. Ağlıyorlardır.)

GENÇ KADIN (Bileğinin tersiyle gözyaşlarını silerek) Demek büyücüler de ağlarmış, büyülerini hazırlarken...

İHTİYAR KIZ Olur mu? Büyücüler hiç ağlar mı? Bu bizim kara yazımız!

Zemberek çıkarılmış, soğan kabuğu konulmuş hiçbir şey değişmemiştir. Onlar için değişmeyecektir de. Bir acının yerini diğer bir acı almaktadır. Toplumda kokuşmuş bir şeyler vardır...

GENÇ KADIN (Pencereden gökyüzüne bakarak) Tek bir yıldız yok, ne garip... Belki de gece olmamıştır daha...

GENÇ KADIN Dünkü gibi mi?

İHTİYAR KIZ Dünü unut! Günleri saymadığım için böyle gencim ben. Geçmiş diyorsan sadece bir an var hesaplaşmak gereken. Gerisi ömür törpüsü...

GENÇ KADIN Dün de böyle demiştiniz...

İHTİYAR KIZ Dünü unut diyorum sana! Dün, bir düğüm daha atmışız yanlışlıkla. Sen de farkındasın...(s 119)

Oyunun sonuna kadar Genç Kadın'ın hamile olduğu düşündürülmüştür. Oyun boyunca Genç Kadın oyun oynamaktadır. Genç Kadın'ın hamile olmamasına rağmen neden hamile rolünü oynadığı düşünüldüğünde, bir kaç nedenle karşılaşıyoruz. Ya evlilik dışı doğacak olan bu bebeği aldırma zorunda kaldı ya düşük yaptı ve bunun sonucunda yaşadıklarının altından kalkamayarak, psikolojik bir sorun yaşadı ve atlatamadı. Ya da yine erkek egemen toplumun yapılması için dayattığı kurallarından biri karşımıza çıkmaktadır. Kadın bunu kullanmak istemiştir. Hamile kalırsa ayrılmak istemediği sevgili ya da kocayı ikna edebileceği, her şeyin yoluna girebileceği fikrinden yola çıkarak günümüz kadınlarının da hala başvurduğu bu yöntem baş vurmuş olabilir. Hamile rolü oynamaktadır. Yazar tarafından bu duruma bir gönderme yapıldığı görülmektedir.

Genç Kadın'ın oynadığı oyunu, hamileliğini kendisi ve İhtiyar Kız'ın dışında kimse bilmemektedir. Bu oyundan sevgilinin haberi bile yoktur. Sevgilinin bu konuda bir fikrinin olmamasına rağmen kadının bu rolü sürdürmeye devam etmesi ve bu şekildeymiş gibi davranıyor olması büyük bir çaresizliğin, yıkılmışlığın belirtisi olarak karşımızdadır. Toplumda bir çocuk söz konusu olduğunda, toplum tarafından farklı bir yaklaşım ve tutum içinde davranıldığı görülmektedir.

GENÇ KADIN Yalnızca, hamile olduğumu öğrendiğinde akıl edip de evlenmekten söz ettin sen... Beni ve onurumu koruyorsun, öyle mi? (Ağlayarak)

Peki daha önce?

(Susku)

Evlenmeyi hiç düşündün mü benimle?

İHTİYAR KIZ

Kendimi hazır hissetmiyordum...

GENÇ KADIN

Ben hamile kalınca hissetin demek.... (s105)

Genç Kadın'ın yapmaya çalıştığı bir benzerine, İhtiyar Kız'ın yaşamında da rastlanmaktadır. Oyun içinde oyunda görüldüğü üzere, İhtiyar Kız'ın annesinin başka bir adamdan hamile kalmış olması ve bunu baba diye tanımladığı adamın, gerdek gecesi yatağa konulan büyü sayesinde öğrenmesinden sonra, çocuğu ve kadını kabulleniş nedeni hakkında çeşitli var sayımlarda bulunulması mümkündür.

Adamın, çocuğun babasız dünyaya gelmesine, vicdanının izin vermemesinden mi, yoksa karşı karşıya kaldığı bu durumda, çevreden gelecek olan yargılayan, sorgulayan, utanç veren durumla yüz yüze gelmemek için mi böyle bir tercih yaptığı? Sorulabilir...

Sorulara cevap olarak, toplumun ahlaki kurallarının insana dayattığı yaptırımların neden olduğu söylenebilir. Bu yaptırımların sonucunda da İhtiyar Kız'ın ve Genç Kadın'ın da içinde oldukları gibi, mutsuz, yalnızlaşmış, çıkış yolu bulmaya çalışan insanlar ve hayatlar oluşmuştur.

Bölüm bir "Oyun içinde oyun"dur. Klasik kemeçenin bir telinin gerilip koparken çikardığı ses duyulur. Sahnenin ışık değeri biraz artar.

.....

(İronik,)

İHTİYAR KIZ

Sen özgür bir kadınsın... Benimle birlikte olurken de...

(Susku,)

Ayrılırken de kendin karar verdin... Bunları kaç kere konuştuk seninle. "Biz ne düşünürsek düşünelim, neye inanırsak inanalım, içinde yaşadığımız bu toplumun değer yargılarını göz önünde tutmak durumundayız."

(Susku)

Mutlu olabilmek için...

Sen kadınsın, ben erkek...(s105)

İHTİYAR KIZ İnsanları biliyorsun...
GENÇ KADIN Umurumda değiller...
İHTİYAR KIZ Yasaları biliyorsun...
GENÇ KADIN Yasakları...
İHTİYAR KIZ Kim bilir nelerle karşılaşacaksın... En yakınlarına bile laf anlatamayacaksın...
(Karnını işaret edip daha yumuşak bir sesle)
Ona da yazık edeceksin... Çok acı çekeceksiniz... İkiniz de...
GENÇ KADIN Haklısın... Tek üzüldüğüm, onun hiçbir seçme şansının olmaması... Ama bir düşün... başlangıçta hangimizin vardı ki seçme şansı?... (s106)

6.3 SİGORTACI

Beyefendi görünümünde, otuzlu yaşlardadır. Bir sigortacıda olmaması gereken tüm kötü alışkanlıklardan sigara, kahve ve benzeri alışkanlıklarından vazgeçmiştir. Yapmak istediği işleri yapamamış sonunda sigortacı olmuştur.

Metinden anladığımız kadarıyla, hikaye anlatmayı seven Sigortacı, hikayesinde anlattığı gibi, hayatta her zaman ve hep kaybetmiştir.

...”Çözebilirsen, sana bütün paramı veririm” dedim.” Tamam,” dedi... Uğraşmaya başladı, ben de ona bakıyordum gülümseyerek. Düğümüne güveniyordum çünkü... Sonra bir baktım, abim benim o çözülmez düğümümü bir çırpıda çözüverdi. Çok üzüldüm... Sonra ben büyüdüm... Başka düğümlerde attım, kimse çözmesin diye... Polisiye hikayeler yazdım bir süre... Ama çözdü herkes düğümlerimi... Ben de sigarayı bıraktım, sigortacı oldum... (s.115)

Sigortacı, oyunda erkek egemen toplumun bir temsilcisi olarak karşımıza çıkmaktadır. Kadınların evlerini sigortalayarak, güvence altına alıp rahat uyuyabilmelerini ve huzur içinde yaşamalarını sağlamaktadır. Yıkılmaya yüz tutmuş eski ev, yıkılmaya yüz tutan eski değerleri temsil etmektedir. “Baba yadigarı” babasının döneminden hatta daha

eskilerden gelen ahlaki değerler vardır ortada, Sigortacı da bu değerleri gelecek nesillere taşıyacaktır. Evi sigortalayarak değerleri koruma altına almaktadır.

SİGORTACI Efendim, eviniz diyorum... Oldukça ilginç...

İHTİYAR KIZ Baba yadigarı...

SİGORTACI Değerli bir ev olduğu her halinden belli. Artık İstanbul'da pek kalmadı bu güzellikte ev. Ancak sizin de takdir edeceğiniz gibi ahşap yapılarda, yangın tehlikesine her zaman hazırlıklı olmak gerek...

GENÇ KADIN Haklısınız... Birkaç kere ufak tefek kazalar geçirmedik değil...

SİGORTACI Gördünüz mü? Verilmiş sadakanız varmış vallahi... Elektrik kontağından çıkacak küçük bir kıvılcım bile, bu canım yapıyı, bu eşsiz hazineyi birkaç saat içinde küle dönüştürmeye yeter de artar. Yazık değil mi efendim? (s.112)

Sigortacı, evlenmek için ideal olan tanımdaki erkeği temsil etmektedir. Toplumumuzda genel geçer kabul edilen, ideal koca tipi; içki, kumar ve kadın gibi kötü alışkanlıkları olmayan erkek tipidir.

İHTİYAR KIZ Bir sigara yakmaz mısınız?

SİGORTACI Kullanmıyorum, teşekkürler...

GENÇ KADIN Teyzeciğim, sigortacılar genelde sigara içmez...

İHTİYAR KIZ (Genç Kadın'ı azarlar) Bütün erkekler sigara içer.

SİGORTACI Bu işe başladığımda bıraktım. Poliçeler genelde sigara kullananları risk grubu dâhilinde değerlendirir. (s.112)

Sigortacı aslında oyunda kadınla evlenen ve evlilik sonrasında kadına tüm güvenceyi sağlayan kocayı, sistemdeki erkeği temsil etmektedir. Sigorta ile güvence altına girmelerini sağlamaktadır.

Kadınlar evlilik sözleşmesi imzalandıktan sonra, artık evlilik kurumunun güvencesindedir. Kendini koruyacak, güven altında olduğunu hissettirecek bir erkeğin himayesi altına girmiştir. Geceleri korkmadan uyuyabilecektir. Bu sigorta sözleşmesi ile yıkılmaya yüz tutmuş olan değerlerde Sigortacı yani erkek tarafından güncellenmiştir.

SİGORTACI En doğru kararı verdiniz... İnanın pişman olmayacaksınız.

(Sevinçli, çevik ve otomatik hareketlerle, çantasını açar. İçinden bir sürü sigorta poliçesi çıkarır. Genç kadına ve İhtiyar Kız'a birer tomar poliçe ve birer tükenmez kalem uzatır.)

Bu poliçeleri doldurun ve hemen güvencemiz altına girin... hem de sizleri sigortalayalım. Geleceğe güvenle bakın. Geçmişin sıkıntılarından bir anda, çarçabuk kurtulun yani...

.....

(İkisi de şaşkın şaşkın ama büyülenmiş gibi birbirlerine ve ellerindeki poliçelere bakıyorlardır. Söylenilen her şeyi yapmaya hazır, çaresiz bir

teslimiyet içindedirler.)

SİGORTACI (İkisinin bu durumundan yararlanarak) Sizler, yalnızca her sayfanın önünde ve arkasındaki bölümlere birer imza atın... Poliçeleri ben sizin yerinize doldururum.

(İkisi de bilinçsizce söyleneni yapmaya başlar....) (s. 113)

İmza atıldıktan sonra sigortacının bir an önce gitmek istemesi, kimi erkeklerin evlendikten sonra bu duruma alışamadığı için durumun içinden çıkma isteğini göstermektedir. Sigortacı'nın kadınlar tarafından, karşı apartmana gönderilmesi de erkeğini evde mutlu edemeyen kadınların bu tutumlarından dolayı erkeğin başka hayatlara yönelmesine neden olabildiklerine ve erkeğin çok eşliliği konusuna bir gönderme olarak düşünülebilir.

.....

(Sigortacı imzalanan poliçeleri kadınların ellerinden alır, koltuğunun altına sıkıştırıp, telaşla)

Ben artık sizden izin isteyeyim. Uğramam gereken başka yerler var. Ancak en kısa sürede tekrar geleceğim.

SİGORTACI (Pencereden karşı apartmana bakıp) Teşekkürler...(Telaşlı bir biçimde) Artık güvence altundasınız geceleri rahat uyuyabilirsiniz.

(Adeta koşarak çıkar gider.)

.....

GENÇ KADIN *Doğru.*

(Susku)

Artık güvence altındayız...

İHTİYAR KIZ *Ne güzel...*

GENÇ KADIN *“Artık geceleri rahat uyuyun,” dedi.*

İHTİYAR KIZ *Yangın çıkarsa o mu gelip söndürecek şimdi?*

GENÇ KADIN *Tüm kaybımızı karşılayacaklar. Rahat rahat uyuyabiliriz.*

İHTİYAR KIZ *Kahve bile içmedi...*

GENÇ KADIN *Kafein dokunuyormuş sinirlerine...*

İHTİYAR KIZ *Acelesi vardı. (umutla) “En kısa sürede tekrar geleceğim,”*

dedi. Gelir mi dersin? (ss.115-116)

7. OYUNUN UYGULAMA AŞAMASI

7.1 OYUNUN REJİSİ

Büyü- Dügüm oyun metninde yapılan dramaturgi çalışmaları sonucunda metinde absürt ve gerçekçi yöntemlerin iç içe geçirilerek yazıldığı tespit edilmiştir. Bu yüzden sahne performansının yöneliminin bu yönde olması ve role hazırlık aşamasındaki çalışmalarında bu doğrultuda şekillendirilerek sahnelenmesinin uygun olacağına karar verildi. Alışılmış reji dışına çıkılarak oyun Absürt-Gerçekçi yöntemler ışığında şekillendirildi.

Oyunun sahnelenme aşamasında; dekor, atmosfer, ışık ve kostümün bir-iki küçük değişiklik dışında, yazarın parantez içlerinde belirttiği şekilde uygulanmasına karar verildi. Yazar bu konu ile ilgili düşüncelerine kitabın önsözünde yer vermiş olduğundan rejeye, tez çalışmasına özel gerekli görülen birkaç değişiklik dışında müdahale edilmemiştir. Nalça, (2004, s. 10)

Oyun yazarlarının reji ve oyunculuğa yönelik bağlayıcı, ayrıntılı tanımlar yapmasını, oyuncular da yönetmenler de pek sevmez. Bunu anlayıp, mantıklı bulup kabul ediyorum ben de. Ama ayrıntısını belirlemeden hayal kuramıyorum ne yazık ki. Bu anlamda, tabanda ne söylediği anlaşıldığı ölçüde, bu parantez içleri fazla da ciddiye alınmayabilir. Fakat oyuncuların ve yönetmenlerin bu parantez içlerini okuyarak ne demek istediğini anlayabileceğini düşünüyorum. Düşlerin ve düşüncelerin dayanaklarını kavradıkların da, özgün ifade biçimleri geliştirmeleri beni mutlu edecektir.”

Dekor sadeleştirilmiş gerçekliğe uygun olacak. Işık, yazarın yaratmaya çalıştığı atmosfere sadık kalınarak oyunda belirtildiği şekilde uygulanacak. Kostüm ve aksesuarlarda imkânlar elverdiğince değişikliğe gidilmeyecektir.

Tez çalışmasına özel olarak, oyundaki “Çeyiz sandığı” konumlandırılmasında yazarın oyunda parantez içinde verdiği verilerin dışında bir konumlandırma yapılması tercih edildi.

Büyü-Düğüm oyununda gerçekte oyun iç içe geçmiş görünmektedir. Oyunda neyin gerçek neyin oyun olduğu tam olarak bilinmemektedir. Oyun kişilerinin oyundaki gerçekliklerinde de oynadıkları görülmektedir. Bu nedenle bu sandık oyun oynamak için tüm hazırlıkların yapıldığı, aksesuar ve kostümlerle dolu Shakespeare dönemi sandığı gibidir... Tiyatro bir büyü gibidir. Oyuncu seyirciyi sahnede adeta büyüler. Bu büyü içinde gerekli olan malzemelerde kostüm ve aksesuarlardır. İhtiyar Kız’da sürekli oynadığı için ona gerekli olan tüm malzemeleri çeyiz sandığının içindedir.

Zilin çaldığı anlarda, kismetinin geldiğini sanıp, içeriye koşarak giden İhtiyar Kız çeyiz sandığını sürükleyerek odanın ortasına kadar getirerek hazırlıklarını yapmaktadır. Oyun kişilerinin oyunlarındaki gerçekliklerinde de oynadıklarından, vurguyu bu yönde verebilmek adına Büyü-Düğüm oyununa sahnenin ortasına konulmuş ve üzerine lokal ışık verilmiş, çeyiz sandığının görüntüsü ile başlanabileceği ve her zil çalınışında sahnenin önünden sürüklenerek sahne ortasına kadar getirilerek yapılan bu ritüelin sağlanabileceği düşünüldü.

Sandık İhtiyar Kız’ın vazgeçilmez aksesuarıdır. Genç kadının ise vazgeçemediği elinden düşürmediği aksesuarı da Sigmund Freud’un Sanat ve Sanatçılar Üzerine isimli psikanaliz yöntemiyle bilinç dışı süreçlerin insan davranışlarına etkisi konusunu ele aldığı kitabıdır. Oyunda bu kitap bütün kitapların metaforudur. İnsanlar okudukları kitaplarda hayata dair bütün sorularının ve sorunlarının yanıtlarını ararlar. Bu yaklaşımdan dolayı, oyunda kullanılacak olan kitap siyah ciltle ciltlendi. Rol çalışması sırasında Genç Kadın’ın da oyun boyunca kitabı elinden bırakmaması tercih edildi. Çünkü Genç Kadın’da hayatı ile ilgili, ilişkisi ile ilgili, anlamlandıramadığı tüm yaşamının soru ve sorunlarının yanıtını kitapta bulmaya çalışmaktadır.

Oyunda ki kadınların, kendi dünyalarına kapanmışlıklarını ve dış dünya ile iletişimlerinin olmadığını vurgulamak için, tez çalışmasına özel Sigortacı'nın geldiği bölümün oynanmamasına karar verildi. O yüzden üçüncü tabloda gelen Sigortacı ile ilgili bölüm organik bütünlüğü bozmamaya çalışılarak çıkarıldı.

7.2 ROLE HAZIRLIK

Sevda Şener absürt metinlere yaklaşımın ve absürt tiyatro oyunculuğunun nasıl olması ile ilgili tespitlerini şu sözlerle ifade etmiştir. Şener (1988, s. 298) "Oyun kişilerinin tanıtımında, alışılmış psikolojik açıklamalardan ve ruh derinliğini yansıtmaya özen gösteren gerçekçi oyunculuktan kaçınmak için abartmaya, doğal olmayan oyunculuğa, karikatürleştirmeye başvurulur."

Kıvanç Nalça'nın Büyü- Düğüm oyunundaki oyun kişileri inceleme sonucunda iki ana başlıkta değerlendirilerek ele alındı.

Oyun kişisinin, karakter olarak derinliği; gerçekçi tiyatrodaki oyun kişisi bir karakter olarak ele alınır. Rol çalışma sürecinde karakterin ruh derinliklerine inilir, ayrıntılı içsel özellikleri, duyguları, dürtüleri, beklentileri, eylemleri, geçmişi ve yaşamışlıkları ile sosyo-ekonomik koşulları ve çevresel etkileri göz önüne alınarak en ince ayrıntılarıyla birey olarak incelenir.

Oyun kişisinin, sosyo-kültürel bir Alegori olarak yüzeyselliği; erkek egemen toplumda kadına biçilen değer göz önünde tutularak oyun kişileri alegorik tipler olarak ele alınarak yüzeyselleştirilmişlerdir. Bu nedenle karakterler (oyun kişileri) yaş, cinsiyet, sosyal ve kültürel aidiyetlikleri ile toplumda ki milyonlarca benzerlerini temsil eden birer alegoriye indirgenmişlerdir. Ne kadar kendilerine özgü olsalar da toplumdaki yüz binlerce

benzerlerinden ayırt edilemeyecek kadar sıradanlardır. Kendine benzeyenleri temsil eden soyut bir genelleme ile ele alınmalıdır.

Role çalışma sürecinde inandırıcı olabilmek adına oyun kişilerinin bu başlıklar altındaki gereklilikleri yerine getirilmeye çalışıldı. Trajikomiği verebilmek için oyun kişileri üzerinden gidileceğinden, bunu bize sağlayabilecek en uygun oyun kişisinin, metinden de anlaşıldığı gibi İhtiyar Kız'ın olması gerektiği idi.

Oyun kişilerinden İhtiyar Kız abartılı, absürt oyunculukla oynayacak, Genç Kadın'da gerçekçi oyunculukla oynamasının yanı sıra, seyirciyi yadırgatma işlevini de üstlenecekti. "Oyun içinde oyun" bölümlerinde erkeksi tavır ve hali ile izleyiciyi yadırgatacaktı.

Zehra İpşiroğlu, uyumsuzluğun ve anlamsızlığın dramaturgisi başlığı altında, düşünselliğe olan inancın zamanla yitirilmesi ve bu koşullarda oyunculuk ve oyuncu üzerine yoğunlaşan bir düşüncenin hâkim olduğunu iletlediği yazısında son yıllarda egemen olan tiyatro anlayışı konusunda ki tespitlerini şöyle ifade etmiştir. İpşiroğlu, (1995, s. 30)

Düşünselliğe ve anlamlandırmaya olan inancın yavaş yavaş tükenmesi ile birlikte, düşünsel kopukluklar, dağınıklıklar, uyumsuzluklar vurgulanıyor. Sahneleme de altı çizilen biçim çelişkileri, bunun en belirgin göstergeleri. Bu bakımdan son yıllarda egemen olan tiyatro anlayışını uyumsuzluğun dramaturgisi olarak tanımlayabiliriz. Aynı oyunda bir biriyle uzak yakın ilgisi olmayan farklı oyunculuk biçimlerini bir araya getirilerek kaynaştırılması, oyunculukta ve rejî anlayışında postmodernizmin etkisi gösteriyor....Tüm bu karşıtlıkların ve uyumsuzlukların ardında bilinçli bir dramaturgi anlayışının olduğu yadsınamaz.

Zehra İpşiroğlu, konuya daha hâkim olabilmesi için verdiği örneklerde, bir tiyatro oyunu içinde, oyun kişilerinin her birinin, farklı birer tiyatro akımının oyunculuk yöntemi anlayışıyla oyunlarını oynadıklarını anlatmaktadır.

Son yıllarda egemen olan tiyatro anlayışına uygun bir yol izlemek ve yeni yaklaşımları denemek için bu bilgiler ışığında çalışmalar sürdürüldü.

Kıvanç Nalça'nın Büyü - Düğüm oyununda günümüz gerçekliğinin saçmalığı, hikâyenin ne kadar saçma olduğu seyirciye bir şekilde gösterimliydi. İhtiyar Kız absürt oyunculuk yöntemiyle, Genç Kadın'da gerçekçi oyunculuk yöntemi ile oynayacaktı. "Oyun içinde oyun" bölümleri de bir hikâye anlatıcılığı gibi, öyle bir şekilde anlatılmalıydı ki, buna oyuncunun kendisinin inanıp, inandırması gerekmekteydi.

Rol çalışma sürecinde, İhtiyar Kız'ın sürekli devinim içinde olması ve komik olanın bu oyuncu tarafından abartılarak çıkarılacak olmasının aksine, Genç Kadın'ın daha durağan, sakin yapısı, İhtiyar Kız'a entelektüel bir tavır içinde yaklaşıyor olması ve içinde buldukları dramatik durumu ifade etme rolünün Genç Kadın' da olmasından dolayı Genç Kadın'ın duygusunu yansıtmakta sıkıntılar yaşandı. Genç Kadın rolünün içinde barındırdıklarını ortaya çıkarmanın zorlukları ile karşı karşıya kalındı. Genç Kadın rolünde "oyun içinde oyun" bölümlerinde biraz akıcılık sağlansa bile durağanlık oyunun tamamına yayıldı. Bunu kırmakta zorlanıldı. Çalışmalarda Genç Kadın ve İhtiyar Kız'ın ritimlerinin farklılığı tempo ve ritim sorunları yaşanmasına neden oldu.

Oyunu izleyenler tarafından yapılan eleştiriler arasında, oyunda bu kadınların her birinin, bir birinin aynı günlerde aynı şeyleri yapıyor olmalarına rağmen bunun anlaşılmadığı, oyunun karşı tarafa, karşılıklı konuşma gibi geçtiği, rolü oyuncunun kendine çekmiş olduğu, oyuncunun oyun kişisine gitmesi gerektiği söylendi.

Doğru duygular bulduğu zaman bu sorunlar çözebilecekti. Karakteri anlayıp anlatmak gerekiyordu. Hem hamileymiş gibi davranan bir kadın olan, hem de oyun içinde oyun kısmında sert erkeksi bir tavır içinde olan Genç Kadın'ı oynamak için vücut formu, duruş egzersizlerine başvuruldu. Karakterin içsel yaşantısını bedenle yansıtmayı çalışmak gerekmekteydi. Karşılıklı konuşma gibi görünen izlenimi kırmak için anlatıya dayalı oynanmaya çalışıldı. Bir süre doğaçlama ve konsantrasyon çalışmaları yapıldı.

Rol çalışma yöntemlerinden, Stanislavski'nin gerçekçi oyunculuk üzerine önerdiği çalışmaları, Stella Adler'in metot oyunculuğu yöntemleri ve Eric Morisin'in duyu belleği ile ilgili önerdiği çalışmalar yeniden gözden geçirildi ve uygulanmaya çalışıldı. Absürt, Sürrealist, Gerçekçi oyunlar ve oyunculuk metotları ile ilgili bilgiler ışığında çalışmalar yapıldı. Uygulama çalışmaları iki-üç ay gibi bir zamanda gerçekleştirilmeye çalışıldı.

8. SONUÇ

Tezin konusu olan Büyü- Düğüm oyununda ki “Genç Kadın” karakterine hayat verebilmek ve var olabilmesini sağlamak için yola çıkıldığından üzerinde önemle durulan konu oyun kişileri oldu ve oyun kişilerinden Genç Kadın’a daha çok ağırlık verilerek ilerlemeye çalışıldı.

Oyunun dramaturgi çalışmaları esnasında Büyü-Düğüm oyununda Absürt Tiyatronun öncüllerinden olan yazar Jean Genet’nin Hizmetçiler oyunundan pek çok referansa rastlandığından, Kıvanç Nalça’nın Büyü- Düğüm adlı oyununun Absürt tiyatronun biçimsel unsurlarını kullanılarak performansa dönüştürülmesinde de seçilen yöntem gerçekçi-absürt olarak planlanıp, uygulanmaya çalışıldı.

Bu yüzden absürt tiyatrodaki çalışmalar arasında yerini aldı. Metin inceleme çalışmaları aşamasında ve oyun kişilerinin analiz edilmesi aşamalarında oyun kişileri iki ana başlık altında ele alınarak, “Karakterin derinliği ve alegorinin yüzeyselliği.” değerlendirilerek analiz edildi.

Ana yönelimdeki bakış açısının belirlenmesinde etkili olan oyun kişilerinin bu durumu ” karakter derinliği ile alegorinin yüzeyselliği arasındaki çatışmadan ortaya çıkan durum” belki de Absürt tiyatro ve Absürt oyunculuğun yöntemi konusunda da bir yol gösterici olacağından, istenilen amaca ulaşabilmek adına Trajikomik etki artırılmaya çalışıldı. Ama bunu yaparken nelere dikkat edilmesi gerektiği, seyircinin sahnedeki oyun kişisi ile özdeşleşmesini engellemek ve seyircinin oyundaki saçmalıkları görebilmesini sağlayacak olan oyun bilincini uyanık tutulabilmek adına nasıl bir yol izleneceğini çözmek gerekmektedir.

Oyun kişilerinin özelliklerinden dolayı traji- komik etkinin yaratılma işlevinin yazar tarafından İhtiyar Kız'a yüklenmiş olduğu görüldüğü için, "oyun içinde oyun" bölümündeki baba rolünü üstlenmiş olan Genç Kadın'a da bu absürt oyunlarda olması gereken yadırgatma görevi yüklendi.

Hamile olmadığı halde hamile rolü yapan bu kadın, erkeksi bir tavırla izleyiciyi yadırgatacağı rolde inandırıcı olmak zorundaydı. Bu inandırıcılığı sağlayacak unsurlara gerçekçi oyunculuk yöntemlerinin de içinde bulunduğu yöntemlerle ulaşılmaya çalışıldı.

Alegorinin yüzeyselliği nasıl sağlanabilir, temsil ettiği kişiler nasıl davranırlar. Karakter derinliği olan aynı zamanda da alegorinin yüzeyselliği içindeki bu oyun kişisi nasıl oynanmalıydı, bu ikisinin arasından çıkacak olan çatışmadan nasıl bir sonuç çıkacaktı? Sorulara bir derecede olsa cevap bulunmaya çalışıldı. Alegorinin yüzeyselliğini korumaya çalışırken, karakterin derinliğini de göz önünde bulunduran çalışmalarla denemeler yapıldı. Çalışmalarla, kuramsal araştırmalar ışığında, bu yöntemi hiç deneyimlememiş bir oyuncu olarak, bu yöntemin oyunculuğunu deneme ve bu yöntemin denenmesindeki süreci paylaşma olanağı elde edilmiş olundu. Tez çalışmasının Absürt ve Gerçekçi tiyatro yöntemlerinin bir arada çalışılması ve oyunculuğunun yöntemleri konusunda da bir yol gösterici oldu.

Kıvanç Nalça'nın Büyü-Düğüm oyunuyla ilgili tez çalışmasının, konu ile ilgilenen kişilere rehber olmasını, günümüz tiyatrosu ve gelecekteki tiyatro anlayışlarının da Martin Esslin'in tanımlamasını içinde barındırmasını diliyorum. "İnsanlık" adına.

Esslin'in (1995, s. 26) Absürt tiyatro için yaptığı tanımlama;

Absürt Tiyatro insanlığın içinde bulunduğu bu durumu olduğu gibi kabullenme ve buna soylu ve ağırbaşlı bir tavırla katlanma yolunda bir meydan okuyuş, bir başkaldırıdır. Kolay çözümleri ve rahatlatıcı düşleri kaldırıp atmak belki acı verir ama arkasında bir özgürlük ve huzur duygusu bırakır. Ve işte bu nedenle, sonuçta Absürt tiyatro çaresizliğin gözyaşlarını değil özgürlüğün gülümsemesini haykırır.

KAYNAKÇA

Kitaplar

Adler, Stella, *Aktörlük Sanatı*, Türkçesi N.Uğur Gözüaydın, Mitos Boyut Yayınları, 1.Baskı 2007,

Brockett, G. Oscar, *Tiyatro Tarihi*, Türkçesi S. Sokullu, T. Sağlam, S. Dinçel, S. Çelenk, S. B. Öndül, B. Güçbilmez, Dost Kitabevi Yayınları, Kasım 2000,

Candan, Aysin, *Yirminci Yüzyılda Öncü Tiyatro*, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları

Essslin, Martin, *Absurd Tiyatro*, Yayına Hazırlayan H. Çalışkan, İmge Kitabevi Yayınları, Mayıs 1995

Freud, Sigmund, *Sanat ve Sanatçılar Üzerine*, Çeviren Kamuran Şipal, Yapıkredi Yayınları 6.baskı 2014

Goldman, Emma, , *Modern Tiyatronun Toplumsal Önemi*, Türkçesi Aslı Kutayyoviç, Agora kitaplığı, Birinci Basım, Şubat 2013,

Nalça, Kıvanç, *Tolu Oyunları 1*, Mitos Boyut, 1. Baskı, Temmuz 2004

İpşiroğlu, Zehra, *Tiyatroda Düşünsellik*, Mitos Boyut,1. baskı, Ekim 1995

Moric Eric- Hotchkis Joan, *Rol Yapmayın Lütfen*, Türkçesi: İpek Bilgin, Dost Kitabevi Yayınları, Ocak1998

Stanislavski, Konstantin, *Bir Aktör Hazırlanıyor*, İngilizceden Çeviren Didem Evin, Pozitif Yayınları, 1. Baskı Ekim 2012,

Stanislavski, Konstantin, *Bir Karakter Yaratmak*, Türkçesi Osman Akınhay, Agora Kitaplığı, Eylül 2012

Stanislavski, Konstantin, *Reji Defteri Çehov Üç Kızkardeş*, Türkçesi Aziz Çalışlar, Mitos Boyut, 1. Baskı, Haziran 1995

Şener, Sevda, *Dünden Bu Güne Tiyatro Düşüncesi*, Dost Kitabevi Yayınları, Şubat 1998

Şener, Sevda, *Tiyatroda yaşam oyun ilişkisi*, Dost Kitabevi Yayınları, Ekim 2010

EKLER

Ek 1: Büyü-Düğüm oyun metni

Yazar: Kıvanç Nalça

Kişiler;

İHTİYAR KIZ: İhtiyar bir kız.

GENÇ KADIN: Genç bir kadın.

SİGOTRACI: 30 yaşlarında genç erkek.

BÜYÜ DÜĞÜM

odalar... odalar... odalar...

karanlıkta uzar büyük anımsanır

yaşlı kız bekler tutsak gelinliği

ah şen kefeni, şıyrıdayan pıhtısı tanık

eriyen karanlık sularına kuyunun yankısında

cilveyle dökülen sürmeli hayatın

Mustafa Sarı

1. Tablo

(İstanbul'da, yıkılmaya yüz tutmuş, eski, ahşap bir evin oturma odası. Oyuncular yürürken ahşap zeminde tahtaların gıcirtısı oyun boyu duyulmalı yani... Arkadaki pencerenin önünde duran, üç kişilik bir kanepede. Solda bir televizyon ve ortada bir sehpa. Karşılıklı duran iki adet tek kişilik koltuk. Öğle saatleri...)

(İhtiyar Kız kanepede uyumakta, Genç Kadın ise soldaki koltukta oturmaktadır. Genç Kadın görünüşünden anlaşıldığı kadarıyla hamiledir. Rahat oturabilmek için belinin arkasına bir minder yerleştirmiştir. İhtiyar Kız, sanki bir kâbus görüyormuş gibi uykusunda, ter içinde bir sağa, bir sola dönüp duruyordur.)

İHTİYAR KIZ (Uykusunda) Su...Su...Bir yudum su!..

(Genç Kadın, güçlükle oturduğu yerden kalkıp sehpanın üzerindeki sürahidene bardağa su doldurur. Bir an suyu İhtiyar Kız'a vermekte tereddüt eder.)

İHTİYAR KIZ (Uykusunda) Su... Bir yudumcuk!..

(Genç Kadın dayanamayıp, uykudakinin yanına gider. Başını kaldırıp, su bardağını

ağzına yaklaştırır. İhtiyar Kız, uykuyla uyanıklık arasında bardağa iki eliyle sarılır ve iştahla içer suyu.

Suyu bitirince yüzüne arzuyla bakar karşısındakinin. Gözlerini açıp kendisine su verenin Genç Kadın olduğunu anlayınca, onu öfkeyle iter ve bardağı yere fırlatır.)

İHTİYAR KIZ (Öfke ve düş kırıklığıyla) Yine mi sen?! Bana bunu yapmamı kaç kez söyledim sana!

GENÇ KADIN Eceliniz tuzdan olacak teyzeciğim...

İHTİYAR KIZ Sen asıl kendine bak! Bütün gün yiyip içip kımıldamadan oturuyorsun şu koltukta! Gören de lohusa sanır. Baksana fiçı gibi oldun bu yaşta...

GENÇ KADIN (Alaycı) Eee? Ne gördünüz bu sefer rüyanızda?

İHTİYAR KIZ Beklemiyorsun ki... İzin vermiyorsun ki, O'nu görmeme! Sen de tıpkı annen gibisin.

GENÇ KADIN Annem küçük şeyleri önemserdi hep. Ben annem gibi değilim.

İHTİYAR KIZ Kopyasısın onun. Sen de onun gibi erken öleceksin... Yemek yaptın mı?

GENÇ KADIN Dün yaptığımız o tuz zehri kurabiyeler daha bitmedi ki...

İHTİYAR KIZ Yemek başka, tuzlu kurabiye başka...

GENÇ KADIN Hep aynı şeyler. Dönüp dolaşıp, mercimek, tavuk, ıspanak, patates... Bir de tuzlu kurabiye... Canım farklı bir şey istiyor ama yapacak hiçbir şey yok...

İHTİYAR KIZ Tuzlu kurabiye yemek değil ki...

GENÇ KADIN (Zorlukla yürüyerek, sağdaki kapıya yönelir.) Çay demleyeyim...

İHTİYAR KIZ Annen gibisin deyince de karşı geliyor bana... Çayla, kahvaltılıkla öğün geçiştir. Sen de evlenip çoluk çocuk sahibi olacaksın da ben göreceğim...Nerede?

(Sesini mutfaktakine duyurmak için biraz yükselterek)

O baban olacak adam yüzünden! Ben böyle adama erkek mi derim? Pısrık! Akşam işten geliyor yorgun argın...Karısı olacak o annen de yemek diye, zeytin, peynir, reçel çıkarıyor...İki bardak da çay...O da imamın abdest suyu gibi...Adam da gıkını çıkarmıyor...Babam öyle miydi ya?..

(*Susku*)

Ah benim kara yazgım...

(*Genç Kadın ağır hareketlerle mutfaktan gelip koltuğuna oturur. İhtiyar kız, yattığı yerden doğrulur, uyurken örtüdüğü battaniyesiyle dizlerini örter.*)

İHTİYAR KIZ (Esriklik içinde) Dalyan gibi adamdı... Takım elbise giyermiş hep... Grand tuvalet... Başında da siyah fötr şapka... Sinek kaydı traşlı... Ayakkabıları hep boyalı, cilalı...Pasparlak... Ayna gibi... Koltuğunun altında da bir "Cumhuriyet"...Aaah...

Annem üçüncü karısıymış onun... Evlendiklerinde babam kırkında, annem on beşindeymiş...

(*Genç Kadın, koltuğundan kalkar... Oturacak gibi olur yeniden ama oturmaz... Sahne önüne doğru yürür. Hızla dönüp pencereye yönelir. Düşünceli ve sessiz bir*

Biçimde dışarıya bakar.)

İHTİYAR KIZ Hep anlatırdı zavallı annem, az zampara değilmiş, az çektirmemiş ona... Sen kalk İstiklal harbinden gazi mertebesiyle sağ salim dön... İki yıl da esir düş Kırgız Dağında... Açlığa, işkenceye, zulme diren... Gel İstanbul'larda sirozdan öl... Atatürk gibi... Aaah... Ah... Atatürk gibi adammış rahmetli...

Annemi aldığımda bir Çerkez kızıyla nişanlıymış...

(*Anımsamaya çalışır.*)

Yoksa Acem miydi kız?..

(*Genç Kadın, kanepenin ardından dolaşıp, diğer kapıya yönelir, kapıdan içeri bakar. Tekrar sahne önüne yürür.*)

İHTİYAR KIZ Kırkına kadar kaç nişan bozduğunu var sen hesap et artık...

(Anlattığını yaşıyor gibi)

Gerdek gecesi, çarşafın üzerinde bir kuzu işkembesi bulmasın mı? İçinde de dokuzu gösteren bozuk bir köstekli saat...

(Genç kadın aniden dönüp koltuğuna oturur. Oturmasıyla kalkması bir olur. Sağdaki Kapıdan içeri girer.)

İHTİYAR KIZ Babam kırmış saati, açmış bakmış, içi soğan kabuğu dolu... Hemen anlamış... Eeeee... Görmüş, geçirmiş adam, eski toprak ne de olsa... Hiç düşünmeden; “Çerkez Büyüsü bu!” demiş...

(Düşünceli)

Yoksa,” Acem büyü” mü demişti?

Her neyse... Annem korkmuş tabii...

(Genç Kadın 'ın girdiği odadan, yerde sürüklenen ağır bir eşyanın sesi duyulur.)

Babam gibi bir adama, gerdek gecesi ne der böyle şeyler? Tutmuş, fırlatmış atmış Acem Büyüsünü camdan dışarı...

(Düşünceli)

Belki de Papaz Büyüsü'ydü... Üşüşmüş mahallenin kedileri işkembeye... Çarpılırim falan diye de korkmuyor adam... Sonrası malum. Tabii o zaman on beşinde çıtır çıtır kız annem... Onlar için hava hoş... Ben çekiyorum cezasını...

(Genç Kadın, kan ter içinde dışarı çıkar odadan, sahneye girer. Bir an duraklayıp tekrar mutfağa girer.)

İlk çocuğun kaderi bu...Çerkez Büyüsü...Düşkıran Büyüsü, Kısmet bağlayan Büyüsü!..

(Ağlamaya başlar...)

Genç Kadın, çayı demlemiştir. Mutfaktan çıkıp tekrar diğer odaya girer. Elinde bir kitapla gelip yine koltuğuna oturur.)

Alameti de uyku... Yalnız kız kısmına tutar bu büyü... Uykusunu ayıklığa, gününü düşe döndürür, gül gibi kızların.

Ah benim kara yazım... *(Ağlayarak)* Çayı demledin mi?

GENÇ KADIN Demledim... Birazdan getiririm...

İHTİYAR KIZ Sakın tuzlu kurabiye getirme yanında! Peynir ekmek getir daha iyi. Tuzlu kurabiye yemek değil ki!

(Genç Kadın kitabını okumaya başlar.)

İHTİYAR KIZ Ne okuyorsun sen yine?

GENÇ KADIN *(Kitaptan başını kaldırmadan)* Freud...

İHTİYAR KIZ Niye?

(Susku)

GENÇ KADIN Beklerken canım sıkılıyor.

İHTİYAR KIZ Neredeyse altı aydır, kapıdan dışarı çıkmadın. Eskiden öyle miydi? Fakülteye diye çıkıp, gece yarıları zor bulurdun evin yolunu... Konuşturma beni...

(Genç Kadın karşılık vermez. İhtiyar Kız, sıkıntıyla çevresine bakınır bir süre. Genç Kadın'a bakarken birden yüzünde hınzır bir gülümseme belirir. Usulca yerinden kalkar. Yapıntı bir biçimde)

İHTİYAR KIZ Çaya bakayım bari...

(Mutfağa gider. Kısa bir süre sonra elinde büyükçe ve komik bir tuzlukla gelir.)

GENÇ KADIN *(Başını kitaptan kaldırıp)* Ne yapacaksınız yine o tuzu? Size kaç kere söyledim, eceliniz tuzdan olacak...

İHTİYAR KIZ Sus, terbiyesizlik etme... Büyüklere karışılmaz öyle, olur olmaz...

(Genç Kadın tekrar okumaya koyulur. İhtiyar Kız, ağır ama temkinli adımlarla odada dolaşmaya başlar. Bir süre sonra Genç Kadın'ın arkasına gelip durur. Genç Kadın onu fark etmez. Kitap okumayı sürdürür.)

İhtiyar Kız, sezdirmeden Genç Kadın'ın başına tuzlukla tuz serper. Yine aynı biçimde yürüyerek hiçbir şey olmamış gibi, kanepesine oturur, battaniyesiyle dizlerini örter. Merakla diğerinin yüzüne bakıp hareketlerini incelemeye başlar. Diğeri kımıldamadan kitap okuyor, o ise bir hareket yapmasını bekler gibi dikkatle izliyordur okuyanı. Genç Kadın, olup bitenden habersiz, dalgın dalgın sayfayı çevirir. Sol elinin işaret parmağıyla hafifçe burnunu kaşır. İhtiyar Kız, kendisinden beklenmeyecek bir çeviklikle yerinden sıçrar ve neşeyle haykırır)

İHTİYAR KIZ Oğlun olacak senin!

Gözleri de, dedeninkiler gibi bal rengi olacak!

GENÇ KADIN *(Korku ve şaşkınlıkla kitabını elinden bırakır. Güçlkle yerinden kalkar, kekeleyerek)* Nereden anladınız?

İHTİYAR KIZ *(Kendinden emin)* Tuz falı bu...

GENÇ KADIN *(Tedirgin)* Demek bilip de bilmezden geliyordunuz onca zamandır.

İHTİYAR KIZ *(Ne dediğini anlamamıştır)* Yooo... Şimdi baktım falına. Elini burnuna değdirdiğinde anladım.

GENÇ KADIN *(Rahatlamıştır.)* Yine mi o garip fallardan biri?..

İHTİYAR KIZ *(Kırgın)* Demek garip buluyorsun... Küçümsüyorsun... Ama dikkatli ol... Bekleyeni hafife almamalısın...

GENÇ KADIN Sanki ben beklemiyorum...

İHTİYAR KIZ *(Ağlamaya başlar ama sahte, zorlama bir ağlamadır bu.)*

Hep kendini düşünürsün... Annen gibi...

(Öfkeyle)

Sıra, bende! Annenin yüzünden, yıllarca bekledim... Babamın da... Ama annem suçsuz...

(Acıyarak)

Onun hiç suçu yok. Babam gerdek gecesinde fırlatıp atmasaydı o papaz büyüünü camdan...

(Duraksar)

Yoksa Acem Büyüsü müydü?..

(Kapı zili çalınır)

(İhtiyar Kız, ağlamayı birden keser. Bir kere daha çalar zil. İhtiyar Kız heyecanla)

Aman Allah'ım, geldiler!..

(Telaşla yerinden kalkar, Genç Kadın, kapıyla hiç ilgilenmez.)

(Diğerini dürterek)

Geldiler diyorum sana! Duymuyor musun?

(Genç Kadın umursamaz.)

Hadi baksana kapıya!

(İhtiyar Kız, koşarak içerideki odaya girer. Kulpundan tutup ahşap eski bir çeyiz sandığını yerde sürükleyerek oturma odasına getirir. Sahnenin orta, ön tarafına yerleştirir. Genç Kadın'ın usanmış bir halde diğerinin yaptıklarını izleyişinden, bu tür olayları daha önce de yaşadıkları anlaşılır. İhtiyar Kız, göğsünden çıkardığı küçük bir anahtarla kilidini açar. Yuvarlak, aynalı, pembe bir makyaj kutusunu çıkarır sandığından. Kutudan çıkardığı rujla pembeye boyar dudaklarını...)

Ayıp değil mi, bu kadar bekletmek?

(Kendi kendine)

Aman Allah'ım, ne kadarda hazırlıksız yakalandım...

(Sandıktan bu sefer çiçekli, pembe ve yeşil renkli bir elbise çıkarır. Aceleyle soyunup, beyaz renkli seksi bir iç çamaşırlarıyla kalır sahnede... Daha sonra sandıktan çıkardığı elbiseyi giyer. Ardından çantasından uçuk pembe bir fondöten çıkarıp yüzüne sürmeye başlar. Telaş içindedir ama mutlu olduğu da bellidir. Kapı hala çalınıyordur. Genç Kadın, bıkkın, umursamaz bir halde ağır adımlarla mutfaktan geçip, sokak kapısına

yönelir. İhtiyar Kız pembe bir kurdeleyle ağarmış saçlarını bağlar. Üzerinden çıkardığı eski, günlük elbiselerini ve makyaj çantasını alelacele sandığa yerleştirip sandığı kilitler.

Telaşla bir o yana bir bu yana koşuşturmaya başlar sahnede, ortalığı topluyordur.)

(Kendi kendine) Kahve pişirmek gerek... Görücüye de çay ikram edilmez ki...

(Kilitletiği sandığı tekrar açar. Kısa bir süre aradıktan sonra, sandığından büyük bir karton kutu içinde kullanılmamış bir kahve fincanı takımı çıkarır. Kutuyu özenle açar. İçinden bir tepsi ve tabaklarıyla birlikte dört kahve fincanı çıkarır. Tepsiyi sehpanın üzerine koyar, fincanları üzerine yerleştirir. Ayağa kalkar. Gerideki pencereyi açar, boş kutuyu dışarı fırlatır. Sehpanın başına gelir. Tepsiyi kibarca eline alır, kırılarak olmayan misafirlere ikram ederek prova yapar. Zil sesi kesilmiştir. Bu sırada Genç Kadın mutfak yönünden sahneye girer. Üzerinde iki bardak çay, peynir, zeytin, reçel ve birkaç dilim ekmek bulunan tepsi vardır elinde. Sahnenin ortasında ellerinde tepsiler olduğu halde karşı karşıya kalırlar. Bir süre kımıldamadan ve tek söz söylemeden ve birbirlerine bakmadan, daha doğrusu birbirlerini görmeden öylece donmuş durumda kalırlar.)

(Birden bu donmuş durumdan çıkarak, öfkeli)

İHTİYAR KIZ Neredeler?

GENÇ KADIN *(O da donmuş durumdan çıkar, şaşkın)*

Kimler?

İHTİYAR KIZ *(Elindeki tepsiyi öfkeyle sehpanın üzerine çarparak bırakır)*

Yine kovdun değil mi onları?

GENÇ KADIN *(Elindeki tepsiyi yavaşça tepsinin üzerine bırakıp, sakince)*

Neden söz ettiğinizi anlamadım...

İHTİYAR KIZ *(Öfkeyle) Anladın... Bal gibi de anladın...*

GENÇ KADIN *(Fazlasıyla sakın) Birini mi bekliyordunuz?*

İHTİYAR KIZ Kimi beklediğimi eşek gibi biliyorsun!

GENÇ KADIN Gelen sadece pazarlamacıydı. Nevresim falan satıyormuş. Sordum fiyatları da pek öyle ucuz değildi. İhtiyacımız yok deyip, karşı apartmana gönderdim.

İHTİYAR KIZ *(Artan bir öfke ve hüzinle)* Demek beni istemeye gelenleri karşı apartmana gönderiyorsun! Annen gibisin sen de! Ömür boyu bir kız kurusu olarak çürüyüp kalmamı istiyorsunuz hepiniz!

GENÇ KADIN *(İnandırmaya çalışarak)* İnanın gelen sadece pazarlamacıydı...

İHTİYAR KIZ *(İnanmaz)* Annen de hep bohçacı derdi, sorduğumda... O da karşı komşuya gönderirdi hep gelenleri... *(Ağlamaya başla.)* Demek karşı apartmana gönderdin utanmadan!

(Genç Kadın, İhtiyar Kız'ın yanına yaklaşır, şefkatle sarılıp onu kanepesine oturtur. Kendisi de yanına oturur. İhtiyar Kız'ın başını omzuna yerleştirir. İhtiyar Kız küçük bir çocuk gibi ağlıyordur.)

GENÇ KADIN *(Avutmaya çalışarak)* Bunları düşünmeyi bırakın da uyuyun biraz...

(İhtiyar Kız'ı yatırır, yastığını başının altına yerleştirir. Battaniyesini üzerine örter.)

İHTİYAR KIZ *(Teslimiyetle ve şımarık bir çocuk haliyle)* Bana tuzlu kurabiye getir... Su falan da verme sakın... İstesem de verme, tama mı?

GENÇ KADIN Tamam...

(Genç Kadın yerinden kalkar, mutfığa doğru yönelir, içeri girer. İhtiyar Kız kısa bir süre sahnede yalnız kalır. İçin için ağlıyordur hala. Kısa bir süre sonra Genç Kadın elinde bir tabak içinde tuzlu kurabiyelerle girer, İhtiyar Kız'ın yanına gelir, kanepeye başucuna oturur. Ona tuzlu kurabiyeleri uzatır. İhtiyar kız aceleyle, bir görevi yerine getirir gibi yer kurabiyelerini.)

İHTİYAR KIZ Dört kitabın hakkı için, uhruç ya suhrubat! Muhammed Mustafa suyu yüzü hürmetine, uhruç ya suhrubat! Kısmetim er kişinin suretine, uhruç ya suhrubat!

(Başını yastığa koyar koymaz mırıldanarak uykuya dalar)

Uhruç ya suhrubat...

2.Tablo

İHTİYAR KIZLAR

Geçtiler rüzgârın geçtiği yoldan
Yine kimsesizler, yine yalnızlar
Maziyi andıran bu eski yoldan
Geçtiler bu akşam ihtiyar kızlar.
Bir sırdır kalpleri hiç anlaşılmaz
Kalplere girilen yollar aşılmaz
Kalpleri, açsa da bahar açılmaz
Her dem kimsesizler, her dem
ıssızlar.
Gülümser gibidir gözleri yakın
Bir fecrin ebedi nuruna, dalgın...
Bu akşam ufukta yükselen takım
Altından geçtiler ihtiyar kızlar.

A.Kutsi Tecer

(Sahnenin ışık değeri ağır ağır düşer. Bir süre tam bir karanlık olur. Burada kısa bir süre klasik kemençeyle çalınan bir müzik duyulur. Bu arada sahnenin ön ortasındaki çeyiz sandığı ve içinden çıkan aksesuarlar toplanmış ve kaldırılmıştır. Ayrıca İhtiyar Kız da ilk kostümünü giymiş, makyajını silmiş ve kanepesine yerleşmiştir.

Bölüm bir “Oyun içinde oyun”dur. Klasik kemençenin bir telinin gerilip koparken çıkardığı ses duyulur. Sahnenin ışık değeri biraz artar.

Genç Kadın ayağa kalkar, sehpanın üzerinden çayını alır koltuğuna oturur. Şekerini atıp karıştırmaya başlar. Bir süre yalnızca bu ses duyulur.)

GENÇ KADIN *(Kendisini aydınlatan lokal ışığın değeri biraz artar. Çayından bir yudum alır, bardağı yanındaki küçük sehpaaya bırakır. Şu ana kadar İhtiyar Kız'la konuştuğundan farklı, daha sert daha kırgın ama daha yüksek bir sesle)* Her şey dönüp dolaşıp aynı kapıya çıkıyor... Artık hiçbir şey umurumda değil! Senden tek istediğim, tek beklediğim, yaptıklarımı anlamam, fedakarlıklarımın değerini bilmendi... Yalnız senin için yaşıyordum ya...

(İki eliyle karnını sıvazlar)

Bu yaptığın...

Öfkesini bastırmak isteyerek, cümlesinin kalanını yutar.)

Hakkın tabii...

Baştan böyle karar vermiştik ikimiz...

(İhtiyar Kız, uykuda yürür gibi yattığı yerden kalkar. Yürümeye başlar. Bu arada ortada duran sehpanın üzerindeki misafir sigaralarından bir tane alır. Aynı yerde duran kibriti eline alır, sallar, sesini dinler. Erkeksi bir tavırla ve bir başka kimlikle Genç Kadın'ın karşısındaki koltuğa doğru yürür... Oturur. Sigarasını yakar. Erkeksi bir tavırla bacak bacak üstüne atar. Umursamazlık vardır bakışlarında.)

İHTİYAR KIZ *(Erkeksi)* Beni şaşırtıyorsun... Bildiğim kadarıyla güçlü bir kadınsın sen...

GENÇ KADIN Tutkular kadınları zayıflatıyor.

İHTİYAR KIZ *(Alaycı)* Yatakta bile pek tutkulu görmedim ben seni. Kim bilir belki de bana denk gelmemiştir, o tutku dediğin şey nasıl bir şeyse...

GENÇ KADIN *(Güçlü olmaya çalışarak)* Her zamanki gibi yine aşağılıyorsun beni. Başkalarının yanında dostlarının yanında, herkesin yanında yaptığın gibi...

İHTİYAR KIZ Aşağılamak mı? Sadece gerçekçiyim ben... Gerçekler karşısında kendini aşağılanmış hissediyorsan ne yapabilirim ben?

GENÇ KADIN Bunu neden yaptığını biliyorum.

İHTİYAR KIZ Neyi?

GENÇ KADIN Bana niye saldırdığını... Beni niye sürekli ısırır gibi, bir iğne batırır gibi konuşarak aşağıladığını...

İHTİYAR KIZ Niyeymiş?

GENÇ KADIN *(Diğerinin gözlerinin içine bakarak)* Onu, yapamam...

İHTİYAR KIZ *(Anlamamış gibi)* Neyi?

GENÇ KADIN Hani sevişirken...

İHTİYAR KIZ Eeee?

GENÇ KADIN O en büyük fantezin yok mu senin?.. Bir kadından beklediğin en önemli, en özel şey...

İHTİYAR KIZ Saçmalıyorsun... Bu ilişkinin bitmesinin tek nedeni o olamaz tabii ki... Bunu sen de benim kadar biliyorsun...

GENÇ KADIN Benden ayrılır ayrılmaz birlikte olduğun o kadın memnun ediyor mu seni?

İHTİYAR KIZ Bunun konuşmamızın ne anlamı var şimdi?

GENÇ KADIN Lütfen yanıt ver bana...

İHTİYAR KIZ Mutlu etmese onunla birlikte olmazdım değil mi?

GENÇ KADIN Bir süre sonra ondan da hevesin geçer senin...

İHTİYAR KIZ Nereden nereye geldin yine...

GENÇ KADIN Haksız mıyım? Doğru değil mi? Şeyini o kadar sevmeseydin, üzerine birlikte olduğun her kadın için bir çeltik atardın sen.

İHTİYAR KIZ Seni duyan da beni tam bir amsalak zanneder...

GENÇ KADIN Öyle değil misin?

İHTİYAR KIZ Konuşmayacağım diyorum kendi kendime, üzerime geliyorsun.

GENÇ KADIN Söyle ne söyleyeceksen... Nasıl olsa bitti her şey. O akşam çekip gitmenin nedeni onu yapmamam değil miydi?

İHTİYAR KIZ Sevmiyorum dedin...

GENÇ KADIN Ne var bunda sahtelik mi istiyorsun benden?

İHTİYAR KIZ Sevmiyorum ne demektir?

GENÇ KADIN Ne demekmiş?

İHTİYAR KIZ İnsanın bir şeyi sevip sevmediğine karar vermesi için ne gerekir?

GENÇ KADIN Uzatma ne söyleyeceksen söyle!

İHTİYAR KIZ Daha önce kim bilir kiminle yemişsin bu boku ki, biliyorsun sevip sevmediğini öyle değil mi?

GENÇ KADIN İğrençsin...

İHTİYAR KIZ Konuyu sen açtın. Tamam, burada kapatalım. Bu noktaya gelmemizi istemiyorum ben... Sinirlisin... Söylediklerini de ciddiye almıyorum.

(*Susku.*)

GENÇ KADIN Yedi aydır kapıdan dışarı çıkmıyorum...

İHTİYAR KIZ Bu kendi seçimin...

(*Eliyle diğerinin karnını işaret eder.*)

Kurtulabilirdik.

GENÇ KADIN (*Şaşkın*) Biz? Kurtulabilirdik? Demek biraz olsun sorumluluk duyuyorsun.

İHTİYAR KIZ Ne yapmamı bekliyorsun? (*Ayağa kalkar, parmaklarıyla tek tek saymaya başlar.*)

Korunabilirdin...

Zamanında karar verip aldırabilirdin...

(*Genç Kadın'a arkasını döner ve öfkeyle koltuğa bir yumruk atar.*)

(*Susku.*)

(*Boğuk ve alçak bir sesle.*)

Evlenebilirdik.

GENÇ KADIN Yalnızca, hamile olduğumu öğrendiğinde akıl edip de evlenmekten söz ettin sen... Beni ve onurumu koruyorsun, öyle mi? (*Ağlayarak*) Peki daha önce?

(*Susku*)

Evlenmeyi hiç düşündün mü benimle?

İHTİYAR KIZ Kendimi hazır hissetmiyordum...

GENÇ KADIN Ben hamile kalınca hazır hissetin demek...

İHTİYAR KIZ Benim suçum ne burada? Söylesene! Seni önemsedim! Kararını özgürce verebil diye, tüm seçenekleri sıraladım...

(*Susku*)

(*İronik,*)

Sen özgür bir kadınsın... Benimle birlikte olurken de...

(*Susku,*)

Ayrılrken de kendin karar verdin... Bunları kaç kere konuştuk seninle. "Biz ne düşünürsek düşünelim, neye inanırsak inanalım, içinde yaşadığımız bu toplumun değer yargılarını göz önünde tutmak durumundayız."

(*Susku*)

Mutlu olabilmek için...

Sen kadınsın, ben erkek...

GENÇ KADIN Ben kadınıam, sen erkek...

İHTİYAR KIZ Hiç mi saygı duymadım sana? Erkek gibi mi davrandım? Bunu mu söylemeye çalışıyorsun?

GENÇ KADIN Sen de çok iyi biliyorsun ki, tartışmanın hiçbir yararı yok artık... Ben seçimimi yaptım.

(İhtiyar Kız, kendinden emin bir tavırla Genç Kadın'a birkaç adım yaklaşır. Bir nefes daha çeker sigarasından. Karşısındakini son bir kez tepeden tırnağa süzüp Genç Kadın'ın oturduğu koltuğun yanındaki küçük sehpanın üzerindeki kül tablasında sigarasını söndürür.)

İHTİYAR KIZ İnsanları biliyorsun...

GENÇ KADIN Umurumda değiller...

İHTİYAR KIZ Yasaları biliyorsun...

GENÇ KADIN Yasakları...

İHTİYAR KIZ Kim bilir nelerle karşılaşacaksın... En yakınlarına bile laf anlatamayacaksın...

(Karnını işaret edip, daha yumuşak bir sesle)

Ona da yazık edeceksin... Çok acı çekeceksiniz... İkiniz de...

GENÇ KADIN Haklısın... Tek üzüldüğüm, onun hiçbir seçme şansının olmaması... Ama bir düşün... başlangıçta hangimizin vardı ki seçme şansı?..

İHTİYAR KIZ Son kez soruyorum... İnan samimiyim... İstiyorsan, evlenelim... Ne dersin?

GENÇ KADIN Sen istiyor musun?

İHTİYAR KIZ Sorumluluk sahibi bir erkeğim ben...

GENÇ KADIN Seni seviyor muyum?

(İhtiyar Kız, ağır adımlarla mutfak kapısına doğru yönelir. Kapıyı açar. Bir adım atacakken, yani ayağı tam eşikteyken)

İHTİYAR KIZ Seviyorsan, evlenelim...

GENÇ KADIN *(Kibarca)* Lütfen gider misin?

(İhtiyar Kız, eşikte bir an duraksar. Sonra adımını atar. Mutfağa girer. Mutfak kapısını kapatır. Ayak sesleri duyulur içeriden.)

3.Tablo*¹

(Sahnenin ışık değeri oyunun başındaki gibidir. Genç Kadın, oyun içinde oyundan önceki haline döner. Yanındaki sehpanın üzerinde duran kitabına uzanır, kaldığı yerden okumaya koyulur. Biraz okuyup sayfayı çevirdiğinde mutfağın kapısı açılır. İhtiyar Kız kendi kimliğiyle ve telaşla sahneye girer. Elinde, buzdolabından yeni çıkmış, üzeri buğulanmış bir şişe buz gibi soğuk su vardır. Birkaç adım atıp sahnenin ortasına geldiğinde, şişenin kapağını açar, başına dikip şişeyi, iştahla içmeye başlar suyu. Öyle hararetlidir ki, soğuk su ağzının kenarlarından taşıp çenesine, sonra da boynuna, göğsüne süzülür. Şişeyi ortadaki sehpanın üzerine bırakır. Nefes nefese, ağzını, çenesini, boynunu siler eliyle.)

İHTİYAR KIZ *(Rahatlamış bir şekilde Genç Kadın'a)* Oooh!.. Çok iyi geldi...(Eliyle göğsünün ortasını işaret ederek) Buraya kadar kurumuş boğazım...

(Uzanıp şişeyi alır, bir yudum daha içer sudan.)

Allah'ım nasıl rüyaydı o öyle?.. Kerbelay'dı sanki... Güneş cayır cayır kavuruyordu. Vallahi bir yudum su için, kızılığımı isteseler verirdim. Çok uyudum mu?

GENÇ KADIN *(Kitaptan başını kaldırmadan)* Her zamanki kadar teyzeciğim...

İHTİYAR KIZ *(Genç Kadın'ı şöyle bir süzer)* Bütün gün yiyip içip kıpırdamadan oturuyorsun şu koltukta... Bak alınma sözlerimden, ama vallahi ayıptır söylemesi fıçı gibi oldun. Nasıl şişmanlamak bu böyle. Hem kalıplısın, kemiklerin iri. Dikkat et biraz. Annen gibi olacaksın böyle giderse...

¹ *Mahremlerarası- zinanın türetiminden önce (çünkü bu düpedüz bir türetimdir, hem de çok değerli bir türetim), ana-babayla çocuklar arasındaki cinsel ilişki, ayrı kuşaklara ait bulunan öbür kimseler arasındaki cinsel ilişkiden daha eğlendirici bir şey olamazdı; oysa ayrı kuşaklardan kimseler arasındaki evlenme; günümüzde, hatta en bağınaz ülkelerde derin bir tiksinti uyandırmıyor; altmış yaşından büyük ihtiyar "kızlar" bile, yeteri kadar zenginseler, otuz yaşlarında gençlerle evleniyorlar.

(Susku)

GENÇ KADIN Neye yoruyorsunuz peki?

İHTİYAR KIZ Neyi?

GENÇ KADIN Rüyanızı...

İHTİYAR KIZ Hangisini?

GENÇ KADIN Şu demin uyuduğunuzda gördüğünüz, sizi susuzluktan kurutan rüyanızı diyorum, neye yoruyorsunuz?

İHTİYAR KIZ Ulaşmıyorum ki sonuna! Hep bir engel çıkıyor. Yarım kalan arada kesilen rüya hayra yorulur mu? Yine kesin sen uyandırmışsındır beni, annen gibi!

(Susku.)

(İhtiyar Kız kendi kendine)

Bu böyle olmayacak. Başka bir şey denemek gerek... Hem tuzlu kurabiye yemekten de gına geldi artık.

GENÇ KADIN Bakın bu doğru. Tuz sizin için çok zararlı.

İHTİYAR KIZ Tabii canım... Sanki başka yolu yok bunun... Cafer-i Sadık'ın Risale-i Falname'sinde, daha ne fallar var... (Kararsız) Yoksa Tefe'ülname'sinde miydi o fallar? (Yapmacık bir hüznle) Ah rahmetli babacığım... Nur içinde yatsın... Hayatta olsaydı ne de güzel hayra yorardı rüyamı... Eeee... Ne de olsa görmüş geçirmiş adam...

GENÇ KADIN Öyle...

İHTİYAR KIZ (Bir süre düşünür. Yavaş yavaş hatırlamaya başlar. Büyülü ve ciddi bir sesle) Dokuz gece...

(Susku)

Saat dokuzda...

(Susku)

Dokuz yıldız sayıp...

(Susku)

Hiç kimseyle konuşmadan yatılır...

(Susku)

Hatun kişi, rüyasında mutlaka kısmeti olan er kişiyi görür...

GENÇ KADIN Saat dokuzu geçti...

İHTİYAR KIZ Oldu mu o kadar?

GENÇ KADIN *(Yerinden kalkıp, ağır ağır sahne gerisindeki pencereye doğru yürür. Bu arada İhtiyar Kız, düşünceli ve ciddi bir biçimde kendi kendine mırıldanmaktadır. Genç Kadın, pencereden dışarı gökyüzüne bakar.)* Hem yıldız da yok bu gece...

İHTİYAR KIZ Dokuz tane de mi yok?

GENÇ KADIN Yok...

İHTİYAR KIZ *(Üzüntüyle)* Görüyor musun bendeki kısmeti?.. (Öfkeyle) O mendebur büyü yüzünden hep!

GENÇ KADIN Çerkez Büyüsü...

İHTİYAR KIZ *(Ağlayarak)* Düşkıran, kısmet bağlayan büyü!..

GENÇ KADIN *(Pencereden gökyüzüne bakarak)* Tek bir yıldız yok, ne garip... Belki de gece olmamıştır daha...

İHTİYAR KIZ Ne yemek pişirdin?

GENÇ KADIN Ben de onu düşünüyordum.

İHTİYAR KIZ Mutlaka bir yolu vardır bu büyüü bozmanın...

GENÇ KADIN Canım değişik bir şey istiyor ama yapacak hiçbir şey yok ki...

İHTİYAR KIZ Bu büyüü bozmam gerek... Bu iş bu sefer bitirmeli... Sen de bana yardım edeceksin.

GENÇ KADIN Dünkü gibi mi?

İHTİYAR KIZ Dünü unut! Günleri saymadığım için böyle gencim ben. Geçmiş diyorsan sadece bir an var hesaplaşmak gereken. Gerisi ömür törpüsü...

GENÇ KADIN Dün de böyle demiştiniz...

İHTİYAR KIZ Dünü unut diyorum sana! Dün, bir düğüm daha atmışız yanlışlıkla. Sen de farkındasın...

GENÇ KADIN Farkındayım...

(Susku)

Bu sefer tuz yok ama...

İHTİYAR KIZ (Heyecanlı) Yok, o düdü!

(İkisi de kanepeye yönelirler. Yüzleri seyirciye dönüktür. Yan yana otururlar. Boş gözlerle karşıya bakıyorlardır. Bir süre öyle kıpırdamadan dururlar. Birden kapı çalınır. İlk, ikisi de tepki vermez bu sese. Kapı ikinci kez çalınır, yine aynıdır halleri. Kapı üçüncü kez çaldığında, sanki ilk kez çalınıyormuş gibi birden birbirlerine bakarlar. Telaşla ayağa fırlar ikisi de)

Sonunda geldi!

(Susku)

Yine hazırlıksız yakalandım... Hiç beklemiyorken...

(İhtiyar Kız yine önceki gibi koşarak içerideki odaya girer. Kulbundan tutup, ahşap eski bir çeyiz sandığını yerde sürükleyerek oturma odasına getirir. Sahnenin orta, ön tarafına yerleştirir. Anahtarla kilidini açar. Makyaj kutusunu çıkarır, rujla pembeye boyar dudaklarını...)

Ne duruyorsun öyle? Açsana kapıyı! (Utangaç) Karşılansana geleni..

(Susku)

(Sandıktan çıkardığı elbiseyi giyer. Kapı hala çalınıyordur. Pembe kurdeleyle ağarmış saçlarını bağlar. Üzerinden çıkardığı eski, günlük elbiselerini ve makyaj çantasını alelacele sandığa yerleştirir, sandığı kilitler.

Telaşla bir o yana bir bu yana koşuşturmaya başlar sahnede, ortalığı topluyordur.)

Onu biraz oyala. Hemen alma içeri!

(Kendi kendine)

Yine hazırlıksız yakalandım.

(Genç Kadın geleni karşılamak için kapıya yönelir.)

(Genç Kadın'ın ardından) Bu sefer de karşı apartmana gönderirsen, bir daha da yüzüme bakma benim!

(Genç Kadın, sokak kapısına ulaşmış, İhtiyar Kız hazırlanmıştır. Kahve fincanı takımını çıkarır. Tepsiyi sehpanın üzerine koyar, fincanları üzerine yerleştirir. Heyecanla beklemeye başlar. "Sevinçli bir telaş" içindedir.

Dışarıdan Genç Kadın'nun bir erkekle konuştuğu duyulur. İkisinin ayak sesleri yaklaşır. Mutfak kapısı açılır. İçeri önce siyah takım elbiseli ve siyah Bond çantalı Genç Sigortacı, onun ardından da Genç Kadın girer.)

SİGORTACI *(Saygılı, kibar ve kendinden emin. Gereksiz derecede samimi)* İyi günler hanımefendi, nasılsınız?

İHTİYAR KIZ *(Utangaç ve biraz da şuh)* Teşekkür ederim efendim siz nasılsınız?

SİGORTACI *(Etkileyici bir sesle)* Sizi gördüm, daha iyi oldum...

İHTİYAR KIZ *(Soldaki koltuğu işaret ederek)* Buyurmaz mısınız?

SİGORTACI Çok teşekkür ederim...

(Sigortacı kendisine gösterilen koltuğa oturur, çantasını dizlerinin üstüne koyar.)

Efendim, sizleri rahatsız etmemin sebebi...

İHTİYAR KIZ *(Sözünü keser)* Aman efendim, rahatsızlık da ne demek? Duymamış olayım... Neşe getirdiniz evimize...

SİGORTACI Beni şımartıyorsunuz. Sizler gibi hoş bayanların, bu denli konuksever davranması, beni düşünemeyeceğiniz kadar memnun etti. Fakat emin olun, pişman olmayacaksınız...

(İhtiyar Kız, yerinden kalkıp sehpanın üzerindeki sigaralığı zarif bir biçimde eline alır ve Sigortacıya uzatır.)

İHTİYAR KIZ Bir sigara yakmaz mısınız?

SİGORTACI Kullanmıyorum, teşekkürler...

GENÇ KADIN Teyzeciğim, sigortacılar genelde sigara içmez...

İHTİYAR KIZ *(Genç Kadın'ı azarlar)* Bütün erkekler sigara içer.

SİGORTACI Bu işe başladığımda bıraktım. Poliçeler genelde sigara kullananları risk grubu dahilinde değerlendirir.

İHTİYAR KIZ İnsan yaptığı işi ciddiye almalı tabii. O zaman ben size bir kahve yapayım. Belki onun yanında şöyle bir keyif sigarası tellendirirsiniz...

(Tepsiyi ve fincanları alıp mutfağa yöneldiği sırada)

SİGORTACI Lütfen zahmet etmeyin. Kafein bana dokunuyor...

İHTİYAR KIZ Aaaaa... Olur mu hiç? Ne zahmeti?

SİGORTACI Yanlış anlamayın ama kahve de kullanmıyorum. Kafein sinir sistemine çok zarar veriyor. Eeee, bizim işimiz de de...

GENÇ KADIN İsterseniz ısrar etmeyin teyzeciğim...

SİGORTACI Canım bir şey isterse, söylerim. İnanın bana...

(İhtiyar Kız darılmıştır. Tepsiyi hevesi kaçmış ve kırgın bir biçimde usulca sehpaye bırakır, yerine oturur.)

İHTİYAR KIZ Siz bilirsiniz...

SİGORTACI Efendim, eviniz diyorum... Oldukça ilginç...

İHTİYAR KIZ Baba yadigarı...

SİGORTACI Değerli bir ev olduğu her halinden belli... Artık İstanbul'da pek kalmadı bu güzellikte ev. Ancak sizin de takdir edeceğiniz gibi ahşap yapılarda, yangın tehlikesine her zaman hazırlıklı olmak gerek...

GENÇ KADIN Haklısınız... Birkaç kere ufak tefek kazalar geçirmediğimiz değil...

SİGORTACI Gördünüz mü? Verilmiş sadakanız varmış vallahi... Elektrik kontağından çıkacak küçük bir kıvılcım bile, bu canım yapıyı, bu eşsiz hazineyi, birkaç saat içinde küle dönüştürmeye yeter de artar. Yazık değil mi efendim?

İHTİYAR KIZ (*Utangaç*) Sanırım, ileride başka, daha güvenli bir evde oturmamızı planlıyorsunuz... Olabilir tabii, neden olmasın?.. Manevi değeri olan baba yadigarı birkaç eşyayı yanıma almak, benim için kafi...

SİGORTACI (*Karşısındakinin neden bahsettiğini tam olarak anlamamıştır. Çevresine bakınarak*) Siz bilirsiniz ama bu ev oldukça güzel ve kullanışlı görünüyor...

İHTİYAR KIZ Demek beğendiniz...

SİGORTACI Beğenmek laf mı, hayran kaldım... Uygun koşullarda sigortalandığı takdirde, uzun yıllar rahatça oturulabilir burada...

İHTİYAR KIZ Siz daha iyi bilirsiniz...

SİGORTACI En doğru kararı verdiniz... İnanın pişman olmayacaksınız.

(*Sevinçli, çevik ve otomatik hareketlerle, çantasını açar. İçinden bir sürü sigorta poliçesi çıkarır. Genç kadına ve İhtiyar Kız'a birer tomar poliçe ve birer tükenmez kalem uzatır.*)

Bu poliçeleri doldurun ve hemen güvencemiz altına girin... Hem bu güzel konutunuzu hem de sizleri sigortalayalım. Geleceğe güvenle bakın. Geçmişin sıkıntılarından bir anda, çarçabuk kurtulun yani... Bu arada da kalemler de sizlere benim hediyem...

(*İkisi de şaşkın şaşkın ama büyülenmiş gibi birbirlerine ve ellerindeki poliçelere bakıyorlardır. Söylenilen her şeyi yapmaya hazır, çaresiz bir teslimiyet içindedirler.*)

SİGORTACI (*İkisinin bu durumundan yararlanarak*) Sizler, yalnızca her sayfanın önünde ve arkasındaki bölümlere birer imza atın... Poliçeleri ben sizin yerinize doldururum.

(*İkisi de bilinçsizce söyleneni yapmaya başlar. Ellerinde çok sayıda kâğıt vardır ve bu imza işi biraz zaman alır.*)

SİGORTACI Tabii ki bu, yani bir sürü imza atmak sıkıcı bir iş. Bu yüzden sizi eğlendirecek bir hikâye anlatmak isterim. Bana verebileceğiniz bir parça ipiniz var mı?

İHTİYAR KIZ İp mi? Bizi mi bağlayacaksınız?

SİGORTACI Hayır efendim, ne ilgisi var? Yalnızca bir hikaye anlatacağım.

GENÇ KADIN Bizde ipler pek parça halinde bulunmaz.

SİGORTACI Nasıl bulunur peki?

GENÇ KADIN Tek parça halinde...

SİGORTACI Siz öyle getirin efendim... Ben bana gereken kadarımı koparırım oradan...

GENÇ KADIN Peki...

(Genç Kadın poliçeleri sehpaaya bırakıp içeriden bir makara ip getirir. Sigortacı'ya verir.)

SİGORTACI Teşekkürler...

(Sigortacı makaradan birkaç karış uzunluğunda ip çözer, çekip kopartır.)

Siz imzalarınızı atmaya devam edin...

(Genç Kadın yerine oturur, imza atmaya koyulur. Sahnenin ışık değeri yarıya düşer.)

SİGORTACI Küçüktüm... Bir yaz günüydü... Ağbimle balkondaydık... Benim canım sıkılıyordu... Küçükken hep canım sıkılırdı benim. Annem mutfakta bize patatesli yumurta yapıyordu.

İHTİYAR KIZ Patatesli yumurta mı? Ben de yaparım size isterseniz.

SİGORTACI Yapmayın... Hikâyemi kesmeyin...

İHTİYAR KIZ Özür dilerim...

SİGORTACI Emel Sayın'ın yeni kasetini almıştık, onu dinliyorduk balkonda... Canım sıkılıyor demiştim ya, annem nedense, tıpkı bunun gibi bir parça ip tutuşturdu elime... Ben de baktım ipe... Baktım... Baktım... Nedense düğüm atmak geldi içimden...

İHTİYAR KIZ Bak haylaza...

SİGORTACI Sus!

Bir düğüm attım... Bir düğüm, bir düğüm, sonra bir düğüm daha... Üst üste bir sürü düğüm... Hoşuma gitmeye başlamıştı bunu yapmak... Öyle çok düğüm atmışım ki üst üste, kocaman bir şey olmuştu elimdeki... Sonra aklıma geldi; "Ağbi! dedim ..."Bak, bu düğümü kimse çözemez." Düğümümü aldı, baktı, "Ben çözerim," dedi. Babam ikimize de harçlık verirdi, ama ben onları hiç harcamazdım. Hepsini biriktirirdim..."Çözebilirsen, sana bütün paramı veririm." Dedim." Tamam," dedi... Uğraşmaya başladı, ben de ona bakıyordum gülümseyerek. Düğümüme güveniyordum çünkü... Sonra bir baktım, abim benim o çözülmez düğümümü bir çırpıda çözüverdi. Çok üzüldüm... Sonra ben büyüdüm... Başka düğümler de attım, kimse çözmesin diye... Polisiye hikâyeler yazdım bir süre... Ama çözdü herkes düğümlerimi... Ben de sigarayı bıraktım, sigortacı oldum...

(Sahnenin ışık değeri eski haline döner.)

SİGORTACI Evet... Hikâye bitti... Siz de imzalarınızı atmışsınız bu arada...

(Sigortacı imzalanan poliçeleri kadınların ellerinden alır, koltuğunun altına sıkıştırıp, telaşla)

Ben artık sizden izin isteyeyim. Uğramam gereken başka yerler var. Ancak en kısa sürede tekrar geleceğim.

İHTİYAR KIZ İsterseniz karşı apartmana da uğrayın.

SİGORTACI Şu gri olana mı?

İHTİYAR KIZ Kirli beyaz...

SİGORTACI *(Pencereden karşı apartmana bakıp)* Teşekkürler... *(Telaşlı bir biçimde)*
Artık güvence altındasınız geceleri rahat uyuyabilirsiniz.

(Adeta koşarak çıkar gider.)

(İhtiyar Kız ve Genç Kadın, kapı çalınmaya başlamadan önceki gibi şaşkın bir haldedirler.)

(Susku)

GENÇ KADIN Bu kez geleni karşı apartmana siz gönderdiniz.

İHTİYAR KIZ (Dalgın) Zaten gidecekti.

GENÇ KADIN Doğru...

(*Susku*)

Artık güvence altındayız...

İHTİYAR KIZ Ne güzel...

GENÇ KADIN “Artık geceleri rahat uyuyun,” dedi.

İHTİYAR KIZ Yangın çıkarsa o mu gelip söndürecek şimdi?

GENÇ KADIN Tüm kaybımızı karşılayacaklar. Rahat rahat uyuyabiliriz.

İHTİYAR KIZ Kahve bile içmedi...

GENÇ KADIN Kafein dokunuyormuş sinirlerine...

İHTİYAR KIZ Acelesi vardı. (*Umutla*) “En kısa sürede tekrar geleceğim,” dedi.
Gelir mi dersin?

GENÇ KADIN Dediye gelir.

İHTİYAR KIZ (*İrkilerek*) Cuma namazına gitmiş olmasın? (*Onurla*) Babam camiye adımını atmazdı.

GENÇ KADIN Namazı kılınmadı mı onun?

İHTİYAR KIZ (*Öğretici*) Kılındı. Cuma namazını da, cenaze namazını da erkekler kılar.

GENÇ KADIN Kadınlarinkini de mi?

İHTİYAR KIZ Hepimizinkini.

GENÇ KADIN (*Sehpanın üzerinde kalan Sigortacı'nın düğümlediği ipi eline alır.*)
Düğümünü de burada unuttu.

İHTİYAR KIZ Abisi bulup da çözmesin diye bilerek bırakmıştır.

(*Susku*)

GENÇ KADIN Ben de bir rüya gördüm dün...

İHTİYAR KIZ Sana öyle gelmiştir.

(Susku)

Bu gün Cuma değil mi yani?

GENÇ KADIN *(Kırgın)* Cumartesi...

İHTİYAR KIZ Demek bu gün tatil...

GENÇ KADIN Aslında emin değilim. Belki de cumadır.

İHTİYAR KIZ Belkisi olur mu bunun?

GENÇ KADIN Olur.

İHTİYAR KIZ Bir daha geldiğinde ona soracağım.

GENÇ KADIN Neyi?

İHTİYAR KIZ Şu televizyondaki bebek bezi reklamını. Hani beze bir bardak su döküyorlar, sonra üzerine mendille bastırıyorlar. Mendil ıslanmıyor, hatırladın mı?

GENÇ KADIN Hatırladım...

İHTİYAR KIZ Film hilesi mi, yoksa gerçek mi o yaptıkları? Bir daha geldiğinde hatırlat, ona soracağım bunu. Babama benziyor o. Babam bilirdi böyle şeyleri...

(Sahnenin ışık değeri yarıya düşer.)

GENÇ KADIN Nerede kalmıştık?

İHTİYAR KIZ İyi ki hatırlattın. Az daha unutuyordum.

GENÇ KADIN Geç kalıyorduk.

İHTİYAR KIZ Tam büyüyü bozacaktık o geldi.

GENÇ KADIN Çabucak da gitti.

İHTİYAR KIZ Olsun... Artık güvence altındayız. Bir de büyüyü bozduk mu?

GENÇ KADIN Dünkü düğümü de çözecek miyiz?

İHTİYAR KIZ Hepsini...

GENÇ KADIN Unutmayın, bu sefer tuz yok...

İHTİYAR KIZ Yok!

GENÇ KADIN Ya kapı çalınırsa?

İHTİYAR KIZ Açma!

GENÇ KADIN Emin misiniz?

İHTİYAR KIZ *(Kararsız)* Aç... Yok. Açma... Hele bir çalınısın, o zaman düşünürüz ya da...

(Susku)

Sen şimdi koş mutfaktan iki baş kuru soğan getir.

(Genç Kadın kalkar, aceleyle mutfığa gider)

İHTİYAR KIZ *(Arkasından)* Bıçak da getir!

(Genç Kadın mutfaktan iki baş soğan ve bir bıçakla gelir, İhtiyar Kız'ın yanına oturur.)

Soy!..

(Genç Kadın soğanları soymaya koyulur. Kabukları sehpanın bir köşesinde topluyordur. Bir süre sonra ikisinin de gözleri yaşarmaya başlar soğanın etkisiyle. Ağlıyorlardır.)

GENÇ KADIN *(Bileğinin tersiyle gözyaşlarını silerek)* Demek büyücüler de ağlarmış, büyülerini hazırlarken...

İHTİYAR KIZ Olur mu? Büyücüler hiç ağlar mı? Bu bizim kara yazımız!

GENÇ KADIN *(Soyulmuş soğanları işaret ederek)* Bunları ne yapacağız?

İHTİYAR KIZ Onlara gerek yok. Kapalı bir şeye koy da yemek yaparken kullanırsın. Zıyan olmasınlar.

(Çalar saati işaret ederek)

Şimdi şunu tam dokuza kur, sonra da içini aç.

(Genç kadın kendisine söyleneni yapar.)

Açtın mı?

GENÇ KADIN Açtım.

İHTİYAR KIZ Koy o soğan kabuklarını içine...

GENÇ KADIN Tamam...

İHTİYAR KIZ Koydun mu?

GENÇ KADIN Koydum.

İHTİYAR KIZ Kapat şimdi arkasını.

(Genç Kadın, saatin kapağını kapatırken Yaşlı Kız ciddi bir ifadeyle, anlaşılmaz dualar mırıldanır. Kanepenin yanında duran baş yastığının kılıfını çıkarır. Saati yastık kılıfının içine yerleştirir. İkisi de ayağa kalkar. İhtiyar Kız elinde tutuyordur büyüyü. Battaniyeyi kaldırır, büyüyü altına özenle yerleştirir. Kısa ve anlaşılmaz bir dua daha mırıldandıktan sonra battaniyeyi düzeltir.)

(Susku)

4. Tablo

Düğün
ve işaret
Bir baş çemberiyle atılınca
kovalar birbirini genç kızlar
Her gece karınlarına bir düğüm çalan
İhtiyar kızlar kocamış oğlanlar
Ay koşar mızrak koşar
Söyleşir devrilir birbiri ardına

Cahit Zarifoğlu

(İhtiyar Kız mutfağa, Genç kadın ise diğer kapıdan içerdeki odaya girer. Bir süre boş kalır sahne... Burada kısa bir süre klasik kemençeyle çalınan bir müzik duyulur. İki kapıda ağır ağır açılır eş zamanlı olarak.

Bu bölüm, bir “oyun içinde oyun” dur. Klasik kemençenin bir telinin gerilip koparken çıkardığı ses duyulur.

Sahnenin ışık değeri biraz artar.

İhtiyar Kız, mutfak kapısından başını ve yüzünü bir duvak gibi örtmek için kullandığı beyaz bezle çıkar. Diğer odadan da Genç Kadın, başında siyah bir fötr şapkayla sahneye girer. Tavırları, hareketleri sert ve erkeksidir Genç Kadın’ın. Elinde kırmızı kurdeleye takılı bir beşbiryerde vardır. Ağır adımlarla yürüyüp sahnenin ortasına gelir ikisi de. Bir süre öylece karşılıklı dururlar. İhtiyar Kız’ın başın önüne eğiktir. Genç Kadın diğerinin boynuna altını takar ve yüzünü örten beyaz bezi açar. İkisi de birbirlerine gülümsüyorlardır. İhtiyar Kız gözlerini karşısındakinden utangaç bir tavırla kaçıır.

Bir süre öylece durduktan sonra, ikisi de sırtlarını seyirciye dönüp, ağır adımlarla bir gelin yatağına yaklaşır gibi sahne gerisindeki kanepeye yönelir. İhtiyar Kız battaniyeyi kaldırır. Susku)

GENÇ KADIN *(Öfkeyle, aşağılayarak)* Adi Kaltak!

(Replikle eşzamanlı olarak sahne biraz aydınlanır.)

(İhtiyar Kız, yatakta yarı çıplak ve korku içinde ağlamakta, Genç Kadın ise ayaktadır.)

GENÇ KADIN *(Uzanıp bir sigara alır sigaralıktan, yakar, içmeye koyulur. Yataktakini aşağılayarak)* On beşinde kız alalım dedik, o da orospu çıktı! Kimin altına girdin ulan kaşla göz arasında! Bir de seni düğün dernek yapıp koynumuza soktuk! Güzelim Çerkez kızını bırakıp seni aldım ya, Allah onun için belamı verdi benim.

(Bir hışımla yerinden fırlayıp, yataktaki büyüyü eline alır. Önce bir süre evirip çevirir, inceler. Sonra öfkeyle sallamaya başlar. Yataktaki korkudan titriyordur.)

Bununla mı uyutacaktın beni? Bu “Gözbağlayan Gavur Büyüsü”yle mi?!

(İhtiyar Kız ağlamaktadır.)

Beni fingirdediğin on yedisinde toy oğlanlarla mı karıştırdın sen!? Demek bu büyüyle gözüm bağlanacak, senin ne mal olduğunu anlamayacaktım ha? Kendimi piçinin babası sanıp, boynuzluya çıkaracaktım adımı? Gavatım ya ben! Bu gâvur büyüyle olmayan namusunu kurtaracaktın...

(Öfkeyle sahne gerisine yönelir, pencereyi açar ve büyüyü dışarı fırlatır.)

Pis kaltak!

(Zil sesi.)

(Kapının çalınmasına önce ikisi de hiçbir tepki vermez. İhtiyar Kız ağlıyor, Genç Kadın, kaskatı kesilmiş, pencereden dışarı bakıyordur.)

(Zil sesi)

(Sahne aydınlanır.)

GENÇ KADIN *(Başındaki fötr şapkayı çıkarır, çevresine bakınır. Kısa bir süre sonra kendisi gibi)* Kapiya bakmamı ister misiniz teyzeciğim?

İHTİYAR KIZ *(Ağlayarak)* Bakma!

GENÇ KADIN *(Saygılı)* Siz bilirsiniz...

(Zil sesi.)

(İhtiyar Kız hala ağlıyordur, ama bu ağlama az öncekinden farklıdır. Az önce çekingen korkmuş bir genç kız gibi ağlarken şimdi utanmaz, çekincesiz bir biçimde yüksek sesle ağlıyordur.)

GENÇ KADIN Emin misiniz?

İHTİYAR KIZ *(Öfkeyle)* Değilim!

(Zil sesi)

(Zil sesi.)

Birinin gelip, beni öpmesi gerek, anlamıyor musun?

Prens gelip beni öpmeli ki... Uyanabileyim...

(Zil Sesi.)

İHTİYAR KIZ Beklediğime değmeli

GENÇ KADIN Beklemeye değer mi peki?.. Yaşamaya değer mi?

(Zil sesi.)

İHTİYAR KIZ Ne bileyim... Ben yaşama değemedim ki...

(Zil sesi.)

(Genç Kadın, seyirciye dönüp, sahne önüne doğru yürür. Önden düğmeli uzun elbisesinin tüm düğmelerini ağır ağır açar. Karnına uzun bir bezle bir yastık bağlı olduğu görülür. Bezi çözüp, yastığı elinde tutar bir süre...)

(Zil sesi.)

GENÇ KADIN Bu ne falı peki?

(Zil Sesi.)

İHTİYAR KIZ *(Şaşkın)* Fal mı?

(Genç kadın, diğerinin yanına gider ve onu yatırır. Karnından söktüğü yastığı, başının altına özenle yerleştirir. Eğilip, İhtiyar Kız'ı dudaklarından uzun uzun öper.

Zil sesi.

Genç Kadın gidip koltuğuna oturur ve kitabını ilk sayfasından okumaya başlar. İhtiyar Kız kalkıp sandığı açar. Soyunup eski giysilerini giyer. Pencerenin önündeki her zamanki yerine oturup, uzaklara bakar.

Zil Sesi.

Zil Sesi.

Zil Sesi.

Zil Sesi.)

SON

1996-2003